

Zarząd Powiatu Wrocławskiego
zaakceptował i skierował
do Biura Rady Powiatu Wrocławskiego
w dniu 04-03-2026

Projekt

z dnia

Zatwierdzony przez

Wpłynęło do Biura Rady
Powiatu Wrocławskiego
w dniu 04.03.2026,
podpis.....

**UCHWAŁA NR
RADY POWIATU WROCŁAWSKIEGO**

z dnia 2026 r.

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU
Włodzimierz Chlebosz

**w sprawie przyjęcia Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami
w Powiecie Wrocławskim na lata 2026 - 2030**

Na podstawie art. 4 ust. 1 pkt 5, art.12 pkt 11 ustawy z dnia 5 czerwca 1998 r. o samorządzie powiatowym (Dz. U. z 2025 r. poz. 1684 ze zm.) oraz art. 35 a ust. 1 pkt 1 ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913 ze zm.),

**Rada Powiatu Wrocławskiego
uchwała, co następuje:**

- § 1. Przyjmuje się do realizacji Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026 - 2030, stanowiący załącznik do niniejszej uchwały.
- § 2. Wykonanie uchwały powierza się Zarządowi Powiatu Wrocławskiego.
- § 3. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia.

radca prawny
Aleksandra Jurak

UZASADNIENIE

Zarząd Powiatu Wrocławskiego
zaakceptował i skierował
do Biura Rady Powiatu Wrocławskiego
04-03-2026
w dniu

do uchwały Rady Powiatu Wrocławskiego
w sprawie przyjęcia Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami
w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030

PRZEWODNICZĄCY ZARZĄDU

Włodzimierz Chlebosz

Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030 zastępuje dotychczasowy dokument, którego obowiązywanie skończyło się w 2025 r. i jest najważniejszym dokumentem stanowiącym o realizowanej lokalnej polityce społecznej. Program jest kluczowym dokumentem strategicznym Powiatu Wrocławskiego w obszarze działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami. Opracowany dokument ma na celu poprawę jakości życia osób z niepełnosprawnościami i zapewnienie im możliwości udziału w życiu społecznym i zawodowym. Cele strategiczne ujęte w Programie są zgodne z założeniami Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wrocławskiego na lata 2026-2030 oraz dokumentami strategicznymi wyższej rangi.

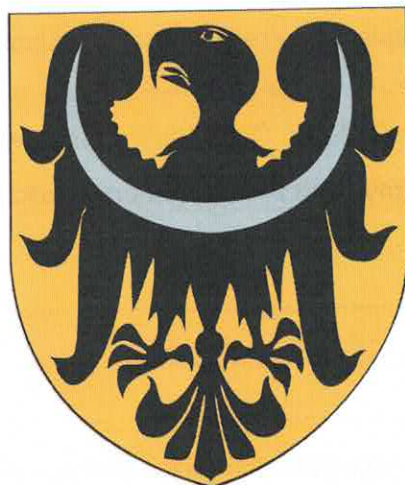
Art. 35 a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz. U. z 2025 r. poz. 913 ze zm.) stanowi, że do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie rehabilitacji społecznej, rehabilitacji zawodowej i zatrudniania oraz przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030 został poddany konsultacjom społecznym z mieszkańcami Powiatu Wrocławskiego.

ZASTĘPCA DYREKTORA
Małgorzata Tkaczyk

Wrocław dnia 4. 03. 2026 r.

**PROGRAM DZIAŁAŃ
NA RZECZ OSÓB Z NIEPEŁNOSPRAWNOŚCIAMI
W POWIECIE WROCŁAWSKIM
NA LATA 2026-2030**

Spis treści

Wprowadzenie	3
Podstawy prawne i metodologia prac nad <i>Programem</i>	5
1. Diagnoza sytuacji osób z niepełnosprawnościami i działań na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim.....	6
1.1. Położenie Powiatu Wrocławskiego	6
1.2. Liczba osób z niepełnosprawnościami	7
1.3. Orzekanie o niepełnosprawności – Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.....	12
1.4. Edukacja dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami	22
1.5. Osoby z niepełnosprawnościami na rynku pracy – rehabilitacja zawodowa.....	25
1.6. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami	26
1.7. Pomoc społeczna dla osób z niepełnosprawnościami	30
1.8. Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnościami	31
1.9. Programy specjalne wspierające rehabilitację społeczną osób z niepełnosprawnościami.....	34
1.10. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych	37
1.11. Najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami.....	38
2. <i>Program</i> działań na lata 2026-2030	39
2.1. Obszary oddziaływań.....	39
2.2. Adresaci <i>Programu</i>	39
2.3. Cele <i>Programu</i>	39
2.4. Zadania, realizatorzy i wskaźniki realizacji zadań.....	41
2.5. Zgodność <i>Programu</i> z dokumentami wyższej rangi.....	46
2.6. Monitoring i ewaluacja.....	46
Podsumowanie.....	46

Wprowadzenie

Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030 to dokument, którego celem jest zdiagnozowanie sytuacji osób z niepełnosprawnościami na terenie Powiatu Wrocławskiego, zidentyfikowanie potrzeb oraz określenie celów i działań, które przyczynią się do poprawy sytuacji osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących na terenie Powiatu Wrocławskiego. Program obejmuje obszary związane z edukacją i terapią osób z niepełnosprawnościami, rehabilitacją społeczną i zawodową osób z niepełnosprawnościami, wsparciem osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów, aktywizacją i integracją osób z niepełnosprawnościami w środowisku lokalnym oraz przestrzeganiem praw osób niepełnosprawnych.

Niepełnosprawność – zgodnie z ustawą z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2025 r. poz. 913, tj. ze zm.) to trwała lub okresowa niezdolność do wypełniania ról społecznych z powodu stałego lub długotrwałego naruszenia sprawności organizmu, w szczególności powodującą niezdolność do pracy. Naruszenie sprawności organizmu może mieć charakter fizyczny, psychiczny lub umysłowy i wynikać z różnych przyczyn (schorzeń). Zwrócić należy uwagę na fakt, że naruszenie sprawności organizmu nie zawsze musi być potwierdzone stosownym orzeczeniem – w takim przypadku mówi się o niepełnosprawności wyłącznie biologicznej. Osoby z niepełnosprawnościami, które chcą korzystać z projektowanego dla nich wsparcia muszą jednak posiadać stosowne orzeczenie potwierdzające niepełnosprawność. Podstawowym systemem orzekania o niepełnosprawności jest orzekanie w ramach powiatowych i wojewódzkich zespołów do spraw orzekania o niepełnosprawności. Osoby z niepełnosprawnościami mogą posiadać również inne stosowne orzeczenia potwierdzające niepełnosprawność.

Program wskazuje na działania na rzecz osób z niepełnosprawnościami – używa przede wszystkim sformułowania „osoba z niepełnosprawnością” jako formy bardziej inkluzywnej i szanującej godność osoby z niepełnosprawnością. Takie określenie podkreśla bowiem, że niepełnosprawność jest tylko jedną z cech danej osoby. Jednocześnie zwrócić należy uwagę na fakt, że w polskim prawodawstwie powszechnie funkcjonuje określenie „osoba niepełnosprawna”, stąd będzie również stosowane w niniejszym dokumencie, przede wszystkim w aspekcie formalnoprawnym.

Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030 projektuje cele i zadania Powiatu Wrocławskiego uwzględniając zadania powiatu jako jednostki samorządu terytorialnego oraz potrzeby i możliwości działania Powiatu Wrocławskiego. Stanowi kontynuację i uzupełnienie poprzednich programów, w szczególności *Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2021-2025*.

Program ma charakter interdyscyplinarny, zakłada realizację zadań przez instytucje powiatowe, gminne, a także sektor ekonomii społecznej w celu możliwie najszerszego wsparcia osób z niepełnosprawnościami.

Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030 jest w pełni zgodny ze *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wrocławskiego na lata 2026-2030*, stanowi uszczegółowienie kierunków działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami określonych w *Strategii*.

Dokument składa się z dwóch zasadniczych części. Pierwsza część obejmuje diagnozę sytuacji osób z niepełnosprawnościami na terenie Powiatu Wrocławskiego. Diagnoza sytuacji osób z niepełnosprawnościami przeprowadzona została jako część diagnozy dla potrzeb przygotowania *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wrocławskiego na lata 2026-2030* i umieszczona zarówno w *Strategii*, jak i niniejszym *Programie*. Druga część, o charakterze programowym, określa cele i zadania do realizacji na lata 2026-2030.

Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030 został przewidziany do realizacji w okresie 2026-2030. Zastępuje dotychczasowy dokument, którego obowiązywanie kończy się w roku 2025.

Podstawy prawne i metodologia prac nad *Programem*

Prawną podstawę tworzenia powiatowego programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami stanowi ustawa z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych (Dz.U. z 2025 r. poz. 913, tj. ze zm.). Ustawa w art. 35a stanowi, że do zadań powiatu należy opracowywanie i realizacja, zgodnych z powiatową strategią dotyczącą rozwiązywania problemów społecznych, powiatowych programów działań na rzecz osób niepełnosprawnych w zakresie:

- rehabilitacji społecznej;
- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania;
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

Powiat w opracowaniu i realizacji programów współpracuje z instytucjami administracji rządowej i samorządowej.

Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030 uwzględnia wymogi ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych. Przy jego projektowaniu uwzględniono również przepisy ustawy z dnia 12 marca 2004 r. o pomocy społecznej (Dz.U. z 2025 r. poz. 1214, tj. ze zm.) oraz ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i o wolontariacie (Dz. U. z 2024 r., poz. 1491, tj. ze zm.).

Dla potrzeb opracowania i realizacji *Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030* Zarządzeniem nr 13/2025 Dyrektora Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu z dnia 7 listopada 2025 r. został powołany trzyosobowy Zespół ds. opracowania i realizacji Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030. Zespół składa się z pracowników Działu Wsparcia Osób z Niepełnosprawnościami i Seniorów Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu.

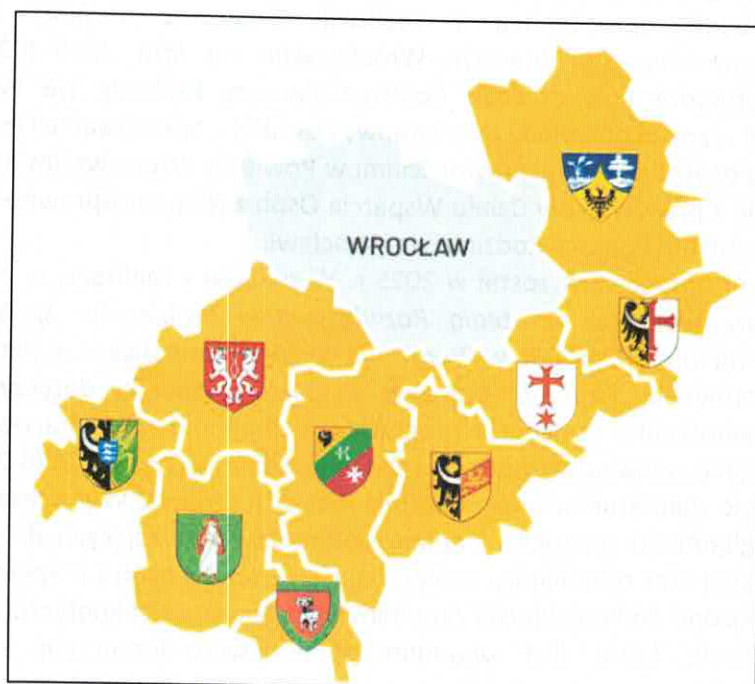
Dokument opracowany został w 2025 r. W związku z realizacją w tym samym czasie prac nad *Programem* oraz *Strategią Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wrocławskiego na lata 2026-2030* w *Programie* wykorzystano diagnozę przeprowadzoną dla potrzeb przygotowania *Strategii*, która w pogłębiony sposób dotyczyła sytuacji osób z niepełnosprawnościami. Koncepcja programowa obejmowała wypracowanie kluczowych założeń, wytyczenie celów strategicznych i zadań do realizacji na lata 2026-2030. Dla każdego zadania wskazano realizatorów oraz wskaźniki realizacji zadania. W procesie opracowywania *Programu* uwzględniono postulaty i opinie podmiotów realizujących działania w zakresie pomocy społecznej oraz rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami. Program przedłożono do konsultacji i zaopiniowania Powiatowej Społecznej Radzie ds. Osób Niepełnosprawnych, która jest organem opiniodawczo-doradczym Starosty Powiatu Wrocławskiego.

1. Diagnoza sytuacji osób z niepełnosprawnościami i działań na rzecz wsparcia osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim

1.1. Położenie Powiatu Wrocławskiego

Powiat Wrocławski został utworzony na mocy reformy administracyjnej z 1 stycznia 1999 roku. W jego skład wchodzi 9 gmin: Gmina Długołęka, Gmina Czernica, Gmina Siechnice, Gmina Żórawina, Gmina Kobierzyce, Miasto i Gmina Kąty Wrocławskie, Miasto i Gmina Sobótka, Gmina Jordanów Śląski oraz Gmina Mietków (ryc. 1.). Na terenie Powiatu znajdują się 232 miejscowości, w tym 3 miasta: Sobótka, Kąty Wrocławskie i Siechnice.

Powiat Wrocławski jest specyficznym powiatem ziemskim, otaczającym duże miasto – Miasto Wrocław – od wschodu i południa. Miasto Wrocław jest siedzibą władz powiatowych, ale nie wchodzi w skład Powiatu Wrocławskiego. Specyfika położenia Powiatu Wrocławskiego rodzi również wyzwania w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami – rozległość terenu powoduje trudności w dostępie do instytucji zlokalizowanych na terenie Powiatu.

Ryc. 1. Gminy Powiatu Wrocławskiego

Źródło: Raport o stanie Powiatu Wrocławskiego,

<https://sites.google.com/g.fundacjamiasto.pl/raportostaniepowiatuwrocawskie/og%C3%B3lna-charakterystyka-powiatu/po%C5%82o%C5%BCenie-i-podstawowe-parametry>.

1.2. Liczba osób z niepełnosprawnościami

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych niepełnosprawną jest formalnie osoba, która posiada stosowne orzeczenie. W tym kontekście zwrócić należy uwagę na niepełnosprawność prawną i biologiczną. Nie każda osoba odczuwająca ograniczenie sprawności posiada stosowne orzeczenie. Osoba, która odczuwa ograniczenie sprawności w wykonywaniu czynności podstawowych dla swojego wieku, ale nie posiada prawnego orzeczenia niepełnosprawności jest określana jako osoba niepełnosprawna biologicznie, natomiast osoba posiadająca orzeczenie jako osoba niepełnosprawna prawnie. Ze względu na wielość systemów orzekania o niepełnosprawności osoba niepełnosprawna może uzyskać orzeczenie powiatowego lub wojewódzkiego zespołu ds. orzekania o niepełnosprawności, ale też np. ZUS lub KRUS. Orzeczenia wydawane są na czas określony lub nieokreślony, więc liczba wydanych orzeczeń nie wskazuje na liczbę osób z niepełnosprawnościami. Bieżące policzenie osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących na danym terenie nie jest więc możliwe. W tym zakresie przytoczyć można jedynie dane Narodowego Spisu Powszechnego.

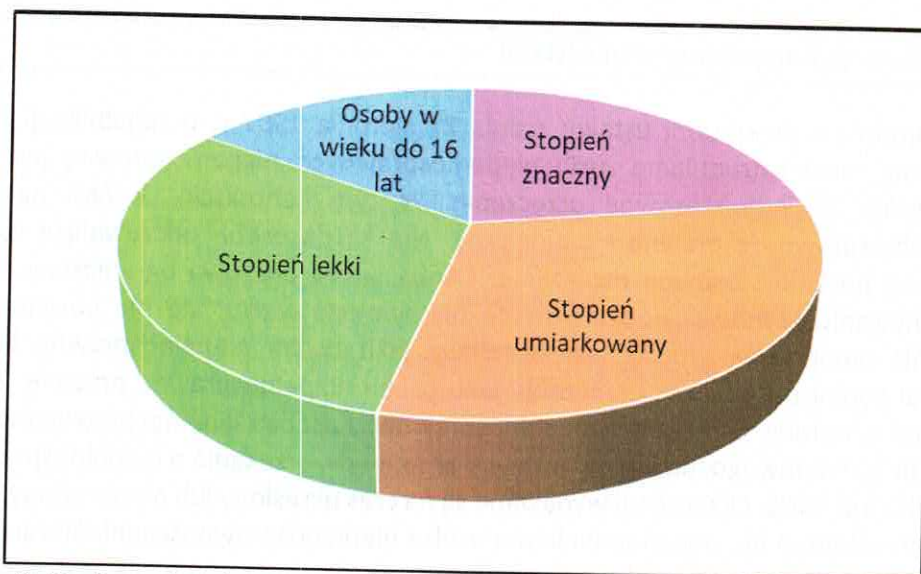
Narodowy Spis Powszechny z 2021 roku wskazuje, że na terenie Powiatu Wrocławskiego łącznie zamieszkiwało 14 285 osób z niepełnosprawnościami, w tym 7 215 osób z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością i 7 070 osób deklarujących niepełnosprawność biologiczną, ale bez orzeczonej niepełnosprawności. Wśród osób niepełnosprawnych w ogóle przeważają kobiety, ale już prawne orzeczenie o niepełnosprawności częściej posiadają mężczyźni (tabela 1.). Wiąże się to z faktem, że niepełnosprawność biologiczna bez stosownego orzeczenia dotyczy najczęściej seniorów, a w tej kategorii dominują kobiety.

Analizując osoby z niepełnosprawnościami według stopnia niepełnosprawności wskazać należy, że najczęściej osoby niepełnosprawne mają orzeczonego stopień umiarkowany lub lekki, rzadziej stopień znaczny. Najmniejszą kategorię stanowią dzieci do lat 16, u których orzeka się niepełnosprawność, ale bez wskazania stopnia (tabela 1., ryc. 2.).

Tabela 1. Osoby z niepełnosprawnościami zamieszkujące na terenie Powiatu Wrocławskiego – dane NSP z 2021 roku

Osoby niepełnosprawne	Ogółem	Kobiety	Mężczyźni
Osoby niepełnosprawne razem	14 285	7544	6741
Osoby niepełnosprawne prawnie	7 215	3469	3746
Osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności znacznym	1 759	922	837
Osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności umiarkowanym	2198	1035	1163
Osoby niepełnosprawne prawnie o stopniu niepełnosprawności lekkim	2258	1103	1155
Osoby niepełnosprawne prawnie w wieku 0-15 lat z orzeczeniem o niepełnosprawności	1000	409	591
Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie	7070	4075	2995
Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności całkowite	236	164	72
Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności poważne	1179	675	504
Osoby niepełnosprawne tylko biologicznie odczuwające ograniczenie sprawności umiarkowane	5655	3236	2419

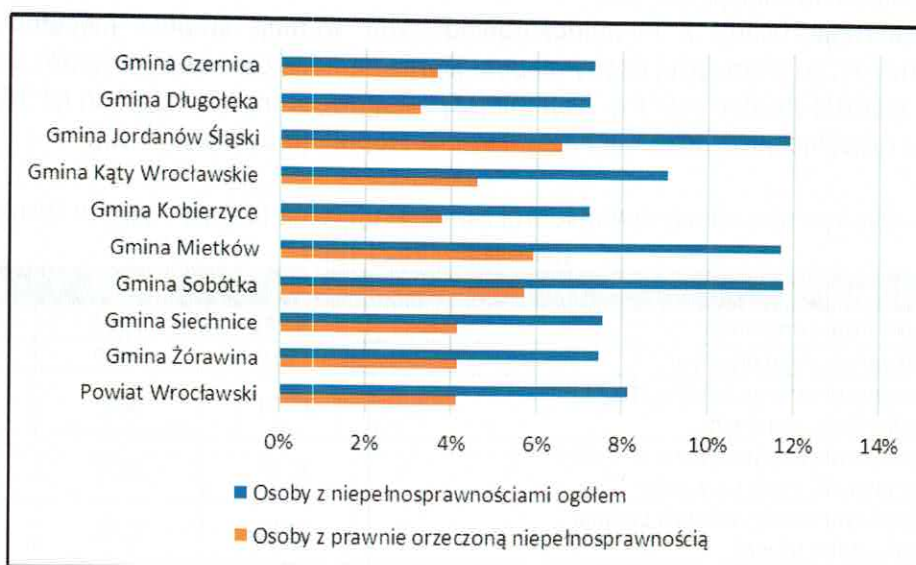
1. Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Ryc. 2. Osoby z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim według stopnia niepełnosprawności – dane NSP z 2021 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Analizując liczbę osób z niepełnosprawnościami w poszczególnych gminach wskazać należy, że największa liczba osób z niepełnosprawnościami zamieszkuje w gminach Długołęka, Kąty Wrocławskie i Siechnice, a więc w największych gminach. Dotyczy to zarówno osób z niepełnosprawnościami ogółem, jak i osób z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością (ryc. 3.).

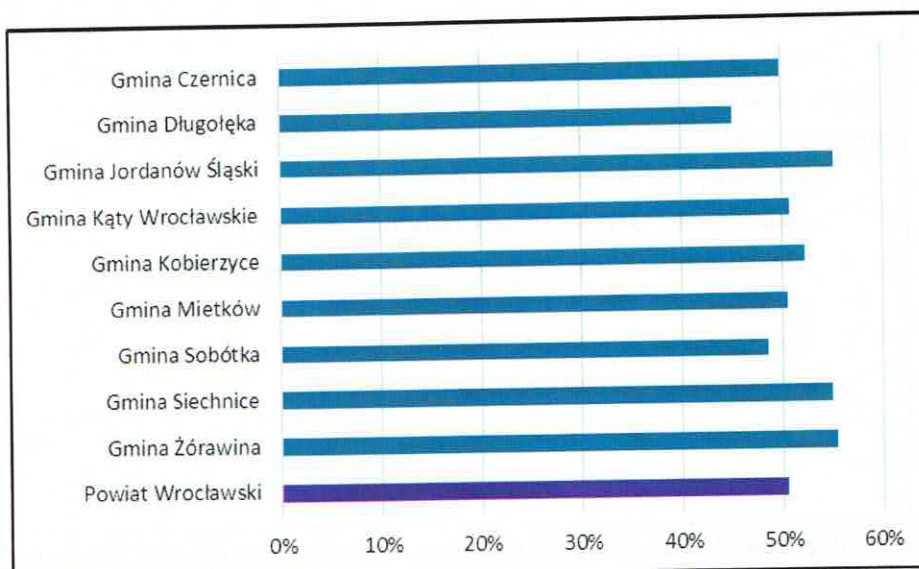
Ryc. 3. Liczba osób z niepełnosprawnościami w gminach Powiatu Wrocławskiego – dane NSP z 2021 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Prawne orzeczenie o niepełnosprawności posiada około połowy osób z niepełnosprawnościami – w Powiecie Wrocławskim było to 50,5%. Najmniej niepełnosprawnych posiadało orzeczenie w gminach Długołęka (45,2%) i Sobótka (48,6%) (ryc. 44). Zwrócić należy uwagę, że korzystanie ze wsparcia dedykowanego osobom

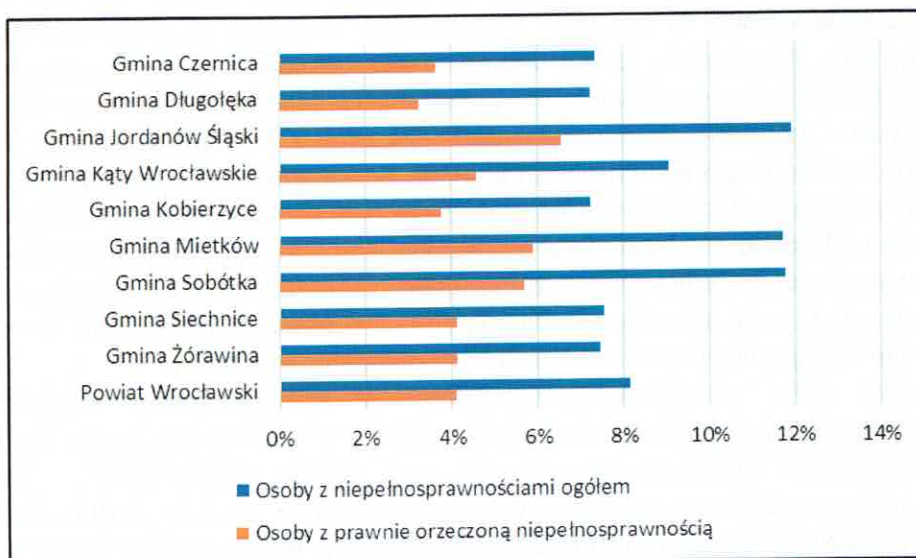
z niepełnosprawnościami jest możliwe wyłącznie w przypadku posiadania orzeczenia o niepełnosprawności, stąd ważne jest wsparcie osób z biologicznymi ograniczeniami w uzyskiwaniu orzeczeń.

Osoby z niepełnosprawnościami ogółem stanowiły 8,1% mieszkańców Powiatu Wrocławskiego, zaś z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością 4,1%. Największy udział osób z niepełnosprawnością w ogóle i z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością w ogólnej liczbie ludności dotyczył gmin Jordanów Śląski, Mietków i Sobótka (ryc. 5.).

Ryc. 4. Udział osób z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością w ogólnej liczbie osób deklarujących niepełnosprawność w gminach Powiatu Wrocławskiego – dane NSP z 2021 roku

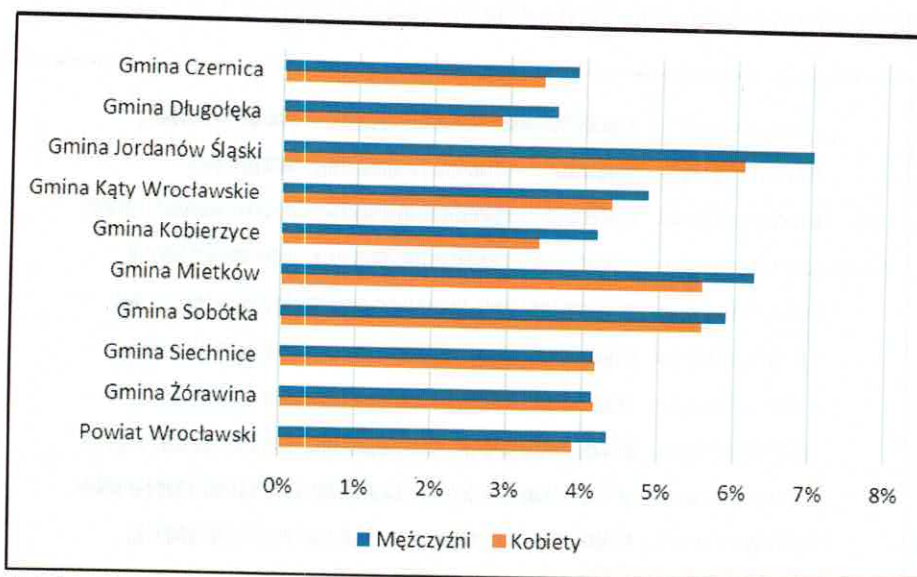
Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Ryc. 5. Udział osób z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie ludności – dane NSP z 2021 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Analiza udziału osób niepełnosprawnych posiadających orzeczenie w ogólnej liczbie ludności według płci wskazuje, że w Powiecie Wrocławskim niepełnosprawne kobiety stanowiły 3,9%, a niepełnosprawni mężczyźni 4,3% mężczyzn. Generalnie większy odsetek osób niepełnosprawnych jest wśród mężczyzn, wyjątkiem jest gmina Żórawina, gdzie udział niepełnosprawnych wśród kobiet i mężczyzn wynosi 4,1%, a także gmina Siechnice, w której niepełnosprawni stanowią 4,1% mężczyzn i 4,2% kobiet.

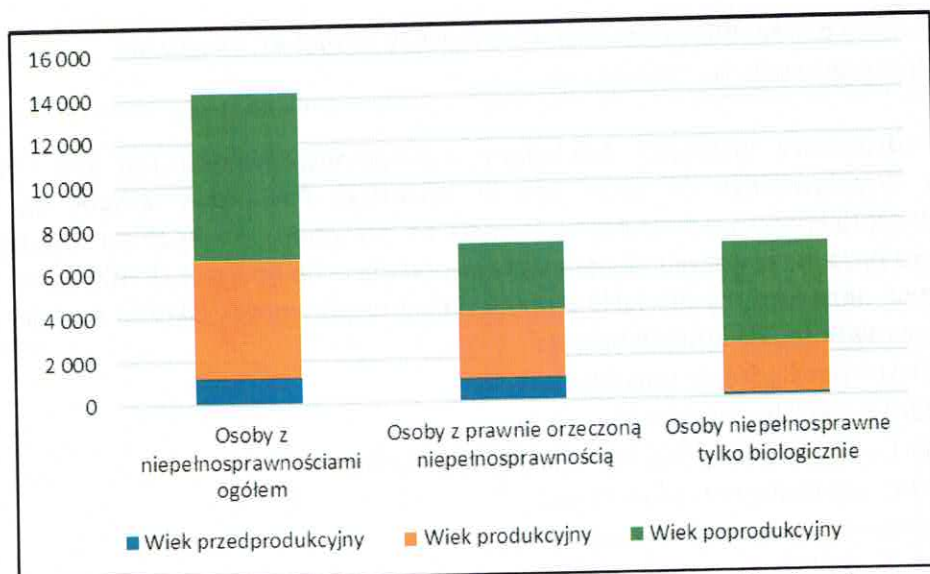
Ryc. 6. Udział mężczyzn i kobiet z orzeczoną niepełnosprawnością w ogólnej liczbie ludności według płci

– dane NSP z 2021 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

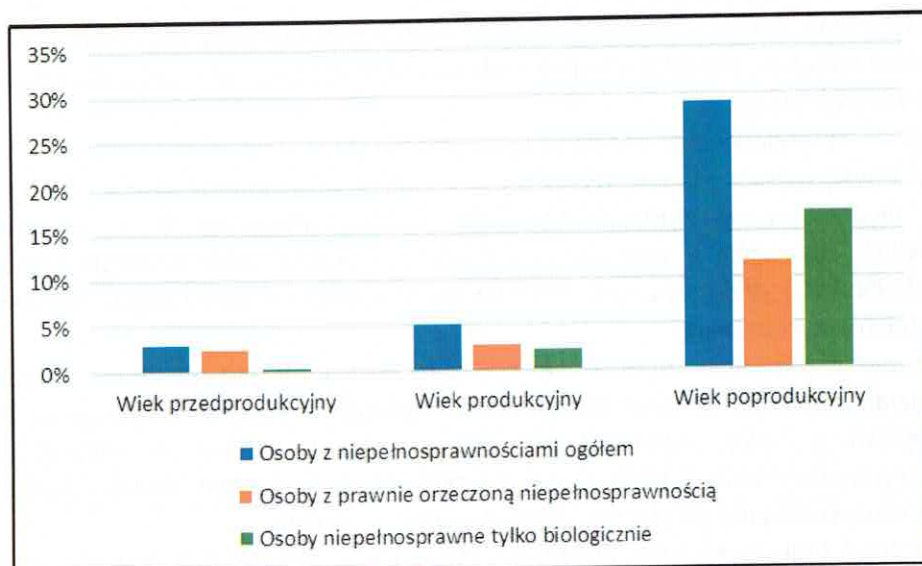
Uwzględniając ekonomiczne grupy wieku wskazać należy, że największa grupa osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim to osoby w wieku poprodukcyjnym. Narodowy Spis Powszechny zdiagnozował 7 641 seniorów z niepełnosprawnościami. Było wśród nich 3 097 osób posiadających orzeczenie i 4 544 niepełnosprawnych biologicznie. Osoby w wieku poprodukcyjnym stanowiły 53,5% osób z niepełnosprawnościami ogółem, 42,9% osób z orzeczoną niepełnosprawnością i aż 64,3% z niepełnosprawnością biologiczną. Najmniejszą grupą osób z niepełnosprawnościami były osoby w wieku przedprodukcyjnym – to łącznie 1 229 osób. Osoby w wieku przedprodukcyjnym najczęściej posiadają orzeczenia o niepełnosprawności – tylko 157 osób nie miało orzeczenia (ryc. 7.). Wskazuje to na fakt, że seniorzy odczuwają ograniczenia biologiczne, ale znacznie częściej niż inne kategorie wiekowe nie występują o formalne orzeczenie o niepełnosprawności.

Udział osób z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie ludności Powiatu Wrocławskiego według ekonomicznych grup wieku jest najmniejszy wśród osób w wieku przedprodukcyjnym – dla osób niepełnosprawnych ogółem wyniósł 2,9%, a z orzeczeniem 2,5%. Największy udział niepełnosprawnych dotyczy kategorii osób w wieku poprodukcyjnym – niepełnosprawni w ogóle stanowili aż 29,0% seniorów, w tym osoby z prawnie orzeczoną niepełnosprawnością 11,8% (ryc. 8.).

Ryc. 7. Udział osób według ekonomicznych grup wieku wśród osób niepełnosprawnych – dane NSP z 2021 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

Ryc. 8. Udział osób z niepełnosprawnościami w ogólnej liczbie ludności Powiatu Wrocławskiego według ekonomicznych grup wieku – dane NSP z 2021 roku

Źródło: Bank Danych Lokalnych Głównego Urzędu Statystycznego, <https://bdl.stat.gov.pl/bdl/>.

1.3. Orzekanie o niepełnosprawności – Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu

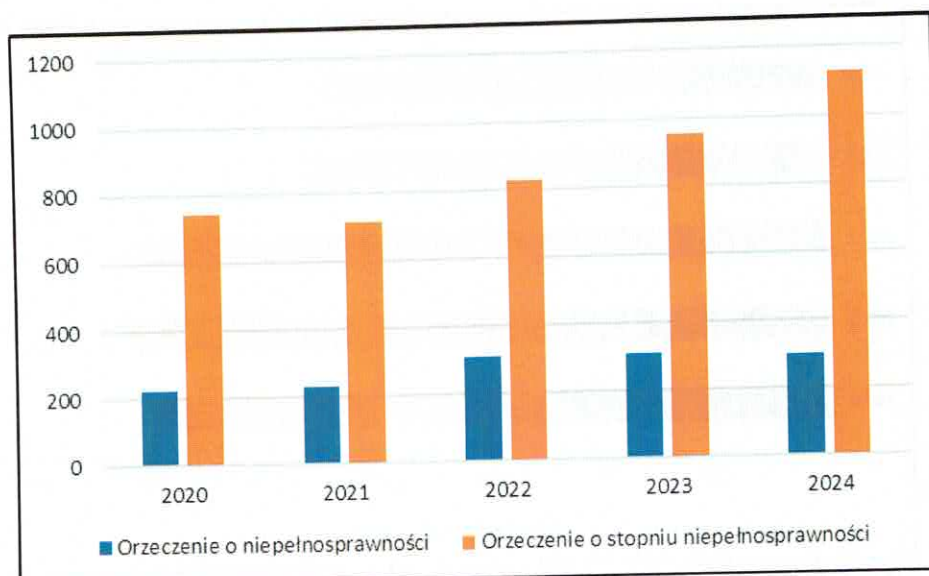
Podstawową instytucją orzekającą o niepełnosprawności jest dla mieszkańców Powiatu Wrocławskiego (a także Miasta Wrocław) Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu. Wydaje on orzeczenia o niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia lub o stopniu niepełnosprawności dla osób powyżej 16 roku życia, wskazując na znaczny, umiarkowany lub lekki stopień niepełnosprawności. Określa również przyczyny niepełnosprawności, do których należą:

- 01-U – upośledzenie umysłowe;
- 02-P – choroby psychiczne;
- 03-L – zaburzenia głosu, mowy i choroby słuchu;
- 04-O – choroby narządu wzroku;
- 05-R – upośledzenie narządu ruchu;
- 06-E – epilepsja;
- 07-S – choroby układu oddechowego i krążenia;
- 08-T – choroby układu pokarmowego;
- 09-M – choroby układu moczowo-płciowego;
- 10-N – choroby neurologiczne;
- 11-I – inne, w tym schorzenia: endokrynologiczne, metaboliczne, zaburzenia enzymatyczne, choroby zakaźne i odzwierzęce, zeszpecenia, choroby układu krwiotwórczego;
- 12-C – całościowe zaburzenia rozwojowe.

Do zadań Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu należy również wydawanie legitymacji dla osób z niepełnosprawnością, wydawanie kart parkingowych dla osób z niepełnosprawnością, a także informowanie klientów, osób zainteresowanych i przedstawicieli środowiska lokalnego o dostępnych formach pomocy i zasadach ich przyznawania.

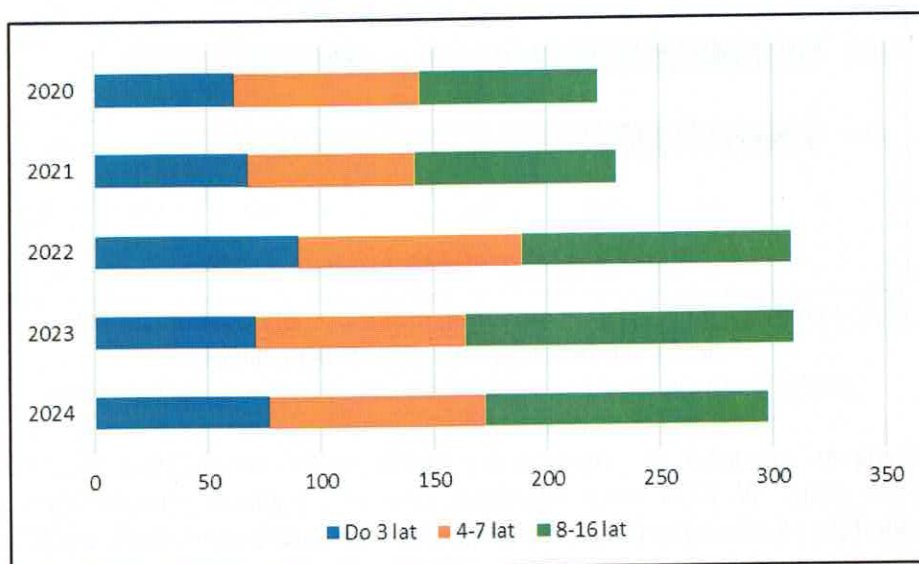
Niepełnosprawność orzeka się na czas określony lub na stałe. Ponieważ czas obowiązywania orzeczenia bywa różny, liczba wydanych orzeczeń wskazuje na liczbę osób korzystających z usług Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności i uzyskujących orzeczenia, a także zmiany w tym zakresie, nie jest jednak miarą liczby osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących na terenie Powiatu.

W 2024 roku Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu wydał mieszkańcom Powiatu Wrocławskiego 298 orzeczeń o niepełnosprawności dla dzieci do 16. roku życia oraz 1 129 orzeczeń o stopniu niepełnosprawności. Liczba wydawanych orzeczeń, szczególnie orzeczeń o stopniu niepełnosprawności dla osób dorosłych, systematycznie rośnie. W latach 2020-2021 mniejsza liczba orzeczeń związana była z pandemią Covid-19 (ryc. 9.).

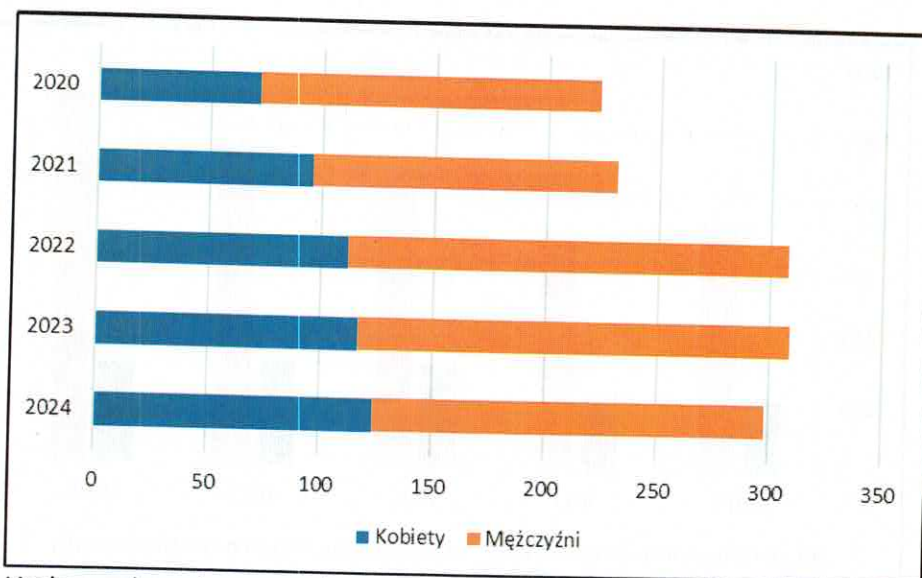
Ryc. 9. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności i stopniu niepełnosprawności
 Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

W przypadku orzeczeń o niepełnosprawności dla osób do 16. roku życia największy wzrost liczby wydawanych orzeczeń dotyczy kategorii wiekowej 8-16 lat (ryc. 10.). Orzeczenia częściej wydawane są mężczyznom, a rzadziej kobietom. W 2024 roku na 298 orzeczeń 124 wydano kobietom, a 174 mężczyznom (ryc. 11.). Na orzeczeniu o niepełnosprawności znajdować się mogą maksymalnie trzy przyczyny niepełnosprawności – przeważająca większość orzeczeń miała wskazaną jedną przyczynę niepełnosprawności. Najmniejsza liczba orzeczeń miała wskazane trzy przyczyny (ryc. 12.).

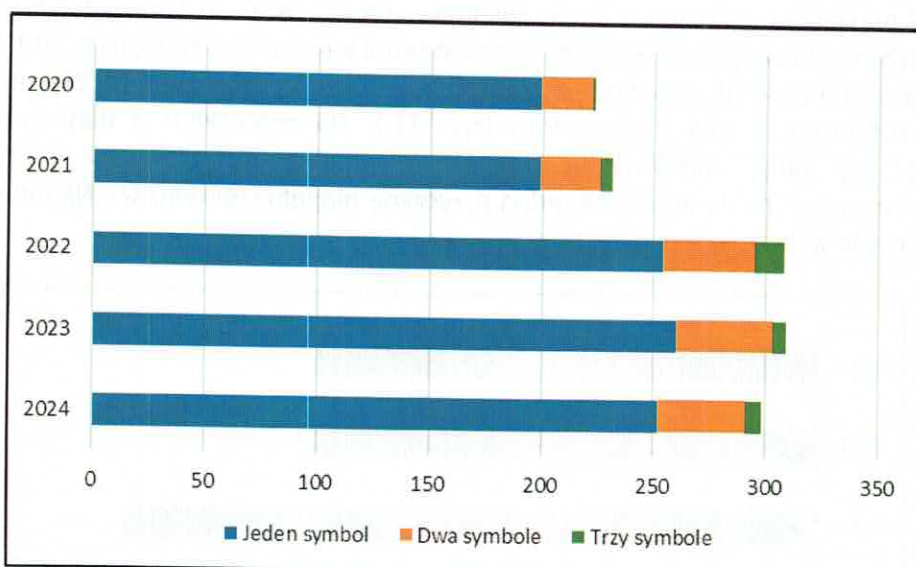
Ryc. 10. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia według wieku beneficjentów

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Ryc. 11. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia według płci

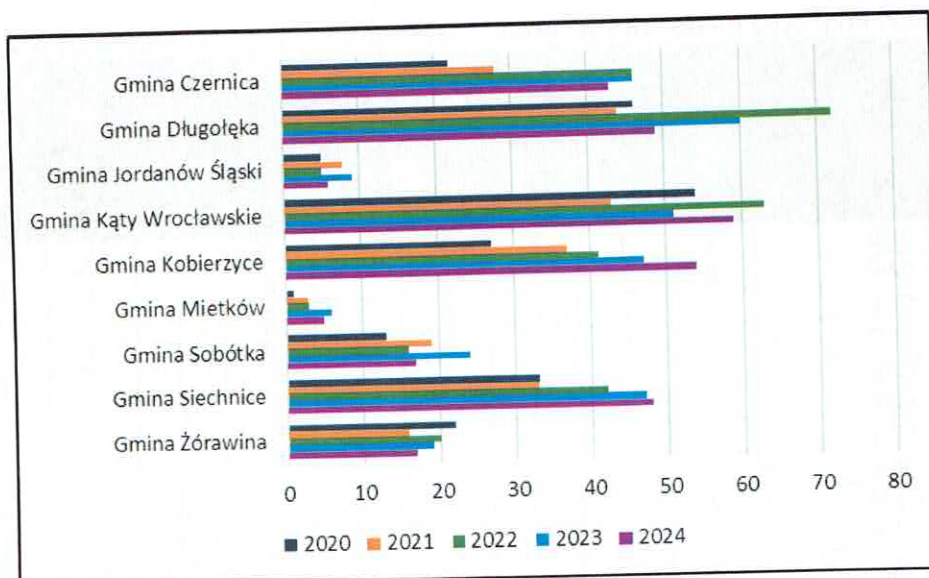
Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Ryc. 12. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia według liczby symboli przyczyn niepełnosprawności

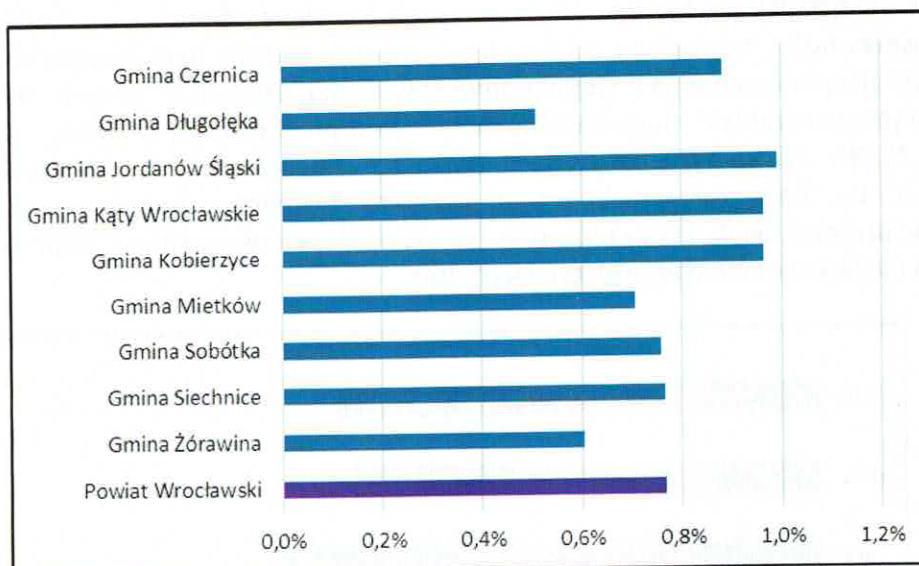
Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Najwięcej orzeczeń o niepełnosprawności wydawanych było dla mieszkańców największych gmin. W 2024 roku najwięcej orzeczeń wydano mieszkańcom gmin Kąty Wrocławskie (59) i Kobierzyce (54), zaś najmniej mieszkańcom gmin Mietków (5) i Jordanów Śląski (6) (ryc. 13.). Warto spojrzeć na stosunek liczby wydanych orzeczeń o niepełnosprawności do liczby mieszkańców w wieku do 16 lat. Dla Powiatu Wrocławskiego w 2024 roku wyniósł on 0,8%. Najwyższy odsetek odnotowano dla gmin Jordanów Śląski, Kąty Wrocławskie i Kobierzyce (po 1,0%), zaś najniższy dla gmin Długołęka (0,5%) i Żórawina (0,6%) (ryc. 14.).

Ryc. 13. Liczba wydanych orzeczeń o niepełnosprawności dla osób do 16 roku życia według gmin

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Ryc. 14. Stosunek wydanych orzeczeń o niepełnosprawności do liczby mieszkańców w wieku do 16 lat w 2024 roku

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

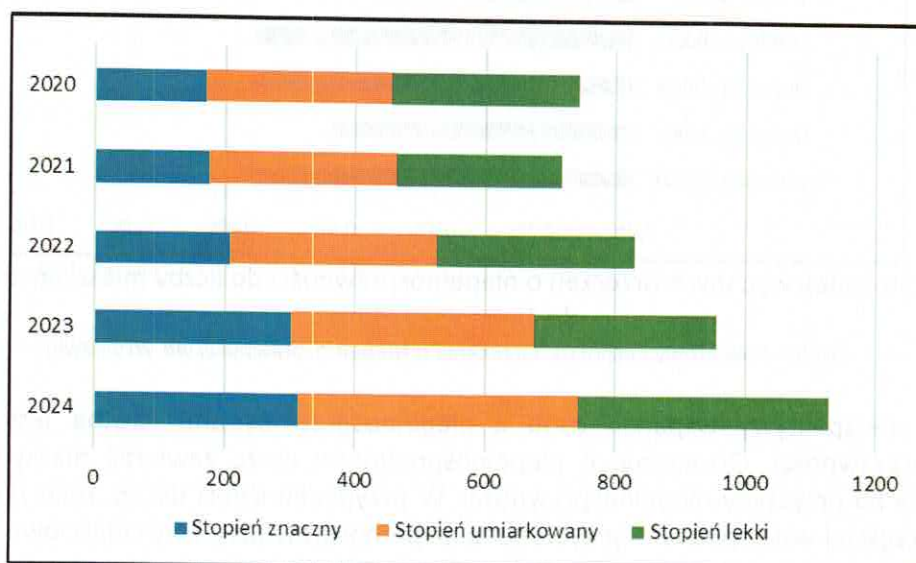
Z perspektywy wsparcia osób z niepełnosprawnościami istotna jest przyczyna niepełnosprawności. Orzeczenie o niepełnosprawności może zawierać maksymalnie trzy wskazania na przyczyny niepełnosprawności. W przypadku dzieci do 16. roku życia w 2024 roku najczęściej wskazywanymi przyczynami niepełnosprawności były całościowe zaburzenia rozwojowe oraz choroby neurologiczne. Najrzadziej występujące przyczyny niepełnosprawności to choroby układu pokarmowego, moczowo-płciowego, choroby narządu wzroku i choroby psychiczne (tabela 2.).

Tabela 2. Przyczyny niepełnosprawności orzeczone u osób do 16. roku życia w 2024 roku

Przyczyny niepełnosprawności	Czerwnica	Długotąka	Jordanów Śląski	Wrocławskie Kąty	Kobierzyce	Miętków	Sobótka	Siechnice	Żórawina	Powiat Wrocławski
01-U	2	1	0	7	7	2	0	3	1	23
02-P	0	1	1	1	3	0	1	1	1	9
03-L	3	3	0	4	5	0	1	1	0	17
04-O	3	0	0	1	1	0	0	1	0	6
05-R	6	3	0	4	4	1	3	1	1	23
06-E	2	2	1	1	2	0	0	2	1	11
07-S	5	3	1	2	3	0	0	3	0	17
08-T	0	0	0	1	1	0	0	1	0	3
09-M	2	2	0	0	1	0	0	0	0	5
10-N	12	11	2	22	19	2	2	9	5	84
11-I	5	7	0	5	9	1	2	10	1	40
12-C	15	18	3	24	13	1	10	21	8	113

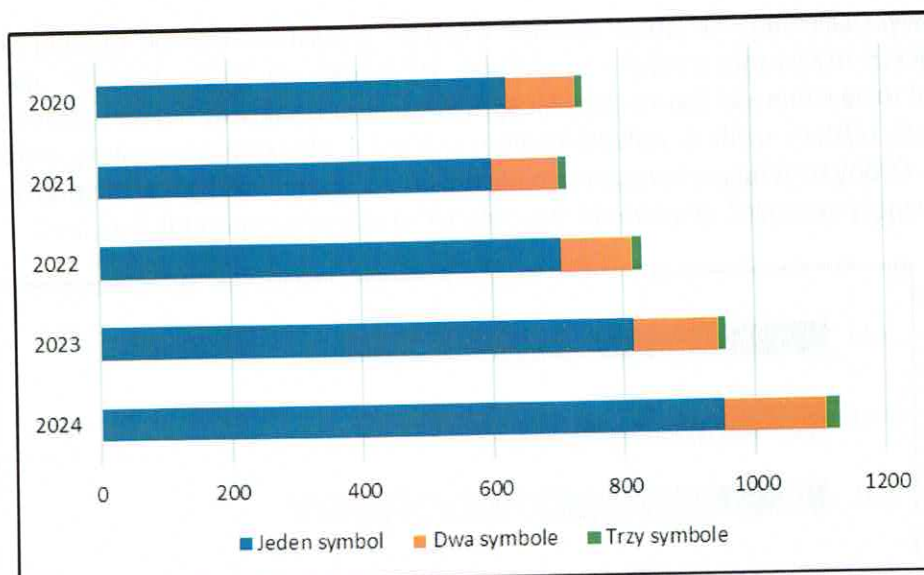
Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

W przypadku osób od 16. roku życia wydane orzeczenie zawiera stopień niepełnosprawności. Najczęściej orzekany jest znaczny stopień niepełnosprawności, liczba osób uzyskujących orzeczenia o stopniu umiarkowanym i lekkim jest zbliżona. Odsetek osób uzyskujących orzeczenia o znacznym stopniu niepełnosprawności się zwiększa – w 2020 roku było to 23,0%, zaś w 2024 roku 27,7% (ryc. 15.). Na orzeczeniu o niepełnosprawności znajdować się mogą maksymalnie trzy przyczyny niepełnosprawności – przeważająca większość orzeczeń miała wskazaną jedną przyczynę niepełnosprawności. Najmniejsza liczba orzeczeń miała wskazane trzy przyczyny (ryc. 16.).

Ryc. 15. Liczba orzeczeń wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności według stopnia niepełnosprawności

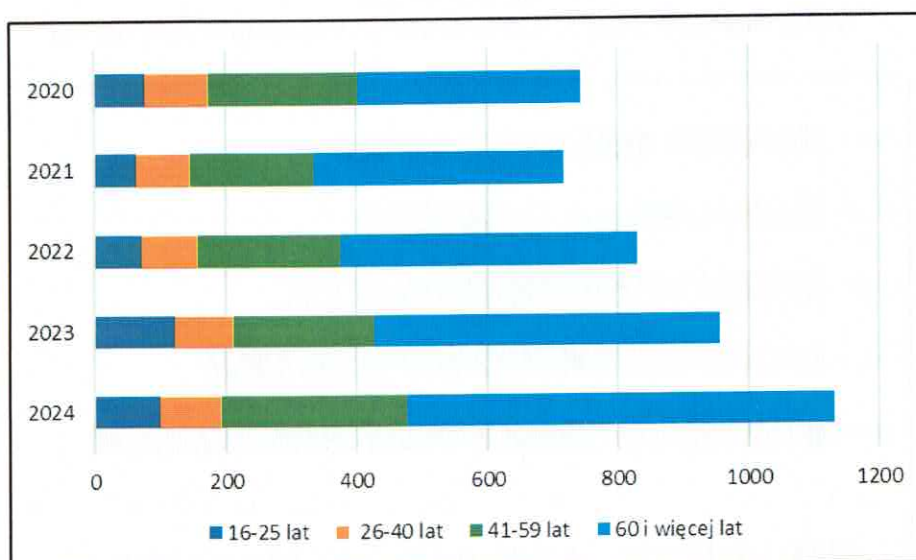
Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Ryc. 16. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności według liczby symboli przyczyn niepełnosprawności

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Analiza wieku beneficjentów orzeczeń o niepełnosprawności wskazuje, że orzeczenia najczęściej są wydawane osobom w wieku 60 lat i więcej, a następnie osobom w wieku 41-59 lat. Młodsze osoby uzyskują orzeczenia znacznie rzadziej. W 2024 roku seniorzy stanowili 57,6% osób uzyskujących orzeczenia o niepełnosprawności (ryc. 17.).

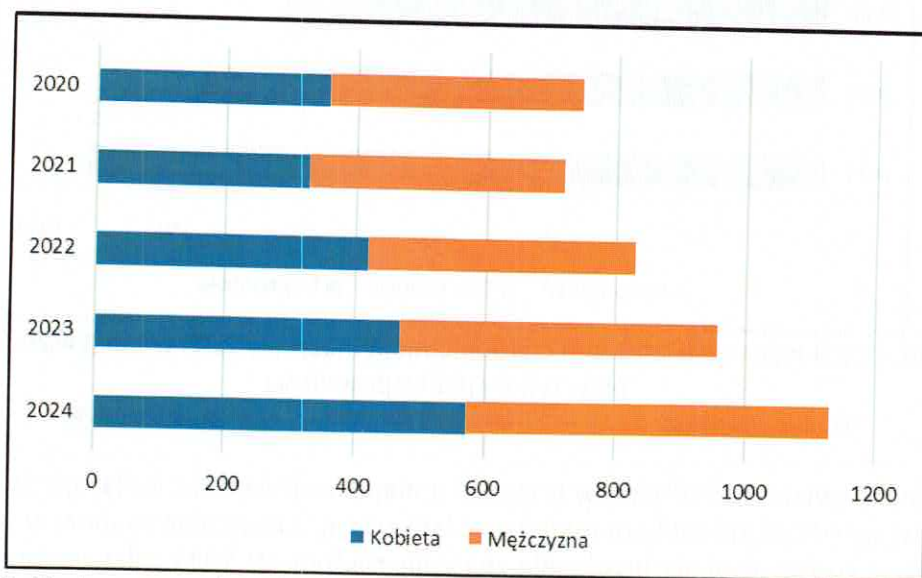

Ryc. 17. Liczba orzeczeń wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności według wieku beneficjentów

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

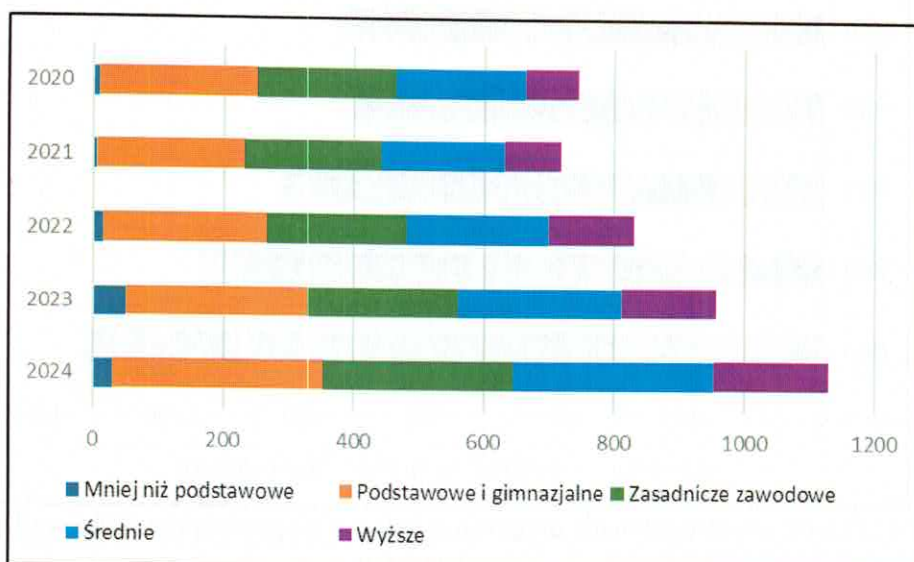
Struktura osób uzyskujących orzeczenia o niepełnosprawności jest wyrównana – podobna liczba mężczyzn i kobiet otrzymuje orzeczenia (ryc. 18.). Zróznicowany jest poziom wykształcenia osób uzyskujących orzeczenia o niepełnosprawności – możemy wskazać na trzy podobne liczebnie kategorie: osób z wykształceniem podstawowym i gimnazjalnym, zasadniczym zawodowym oraz średnim. Znacznie rzadziej osoby otrzymujące orzeczenia mają

wyższe wykształcenie, ale udział osób z wyższym wykształceniem w ogólnej liczbie osób uzyskujących orzeczenia wzrósł – z 10,8% w 2020 roku do 15,7% w 2024 roku (ryc. 19.). Wskazuje to na trudności osób z niepełnosprawnościami w zakresie dostępu do wykształcenia, ale wzrost udziału osób z wykształceniem wyższym obrazuje pozytywną zmianę w tym zakresie. Osoby uzyskujące orzeczenia o niepełnosprawności najczęściej nie pracują – w 2024 roku pracujący stanowili zaledwie 16,3% osób uzyskujących orzeczenia (ryc. 20.).

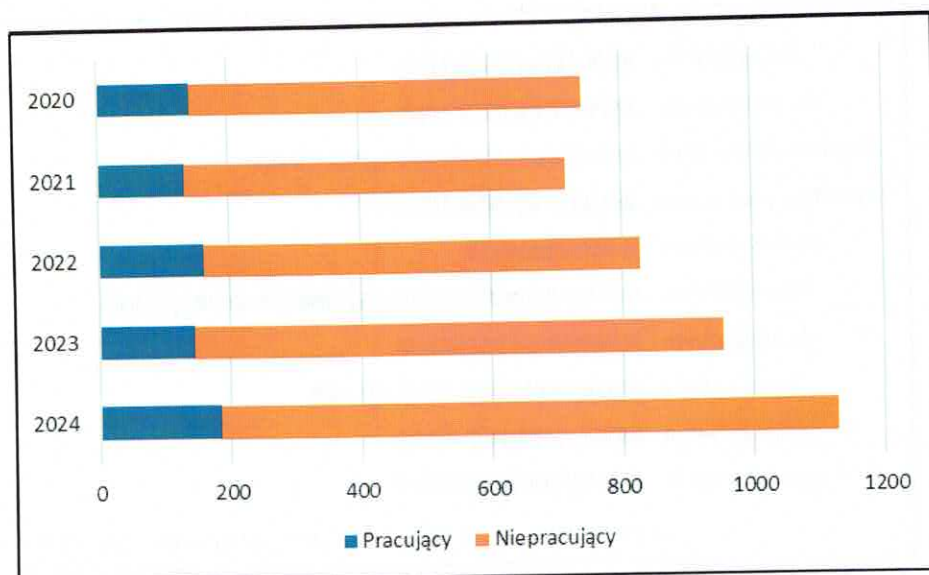
Ryc. 18. Liczba orzeczeń wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności według płci beneficjentów

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Ryc. 19. Liczba orzeczeń wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności według wykształcenia beneficjentów

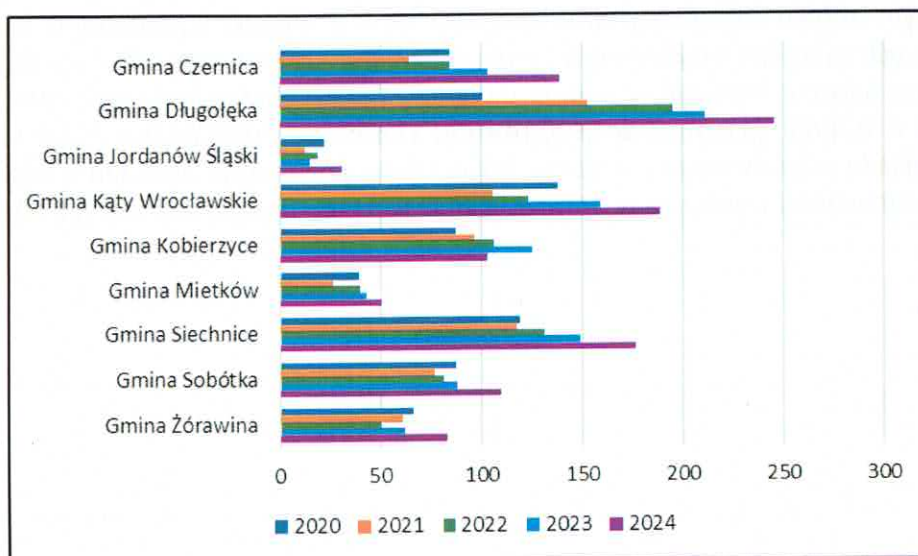
Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Ryc. 20. Liczba orzeczeń wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności według zatrudnienia beneficjentów

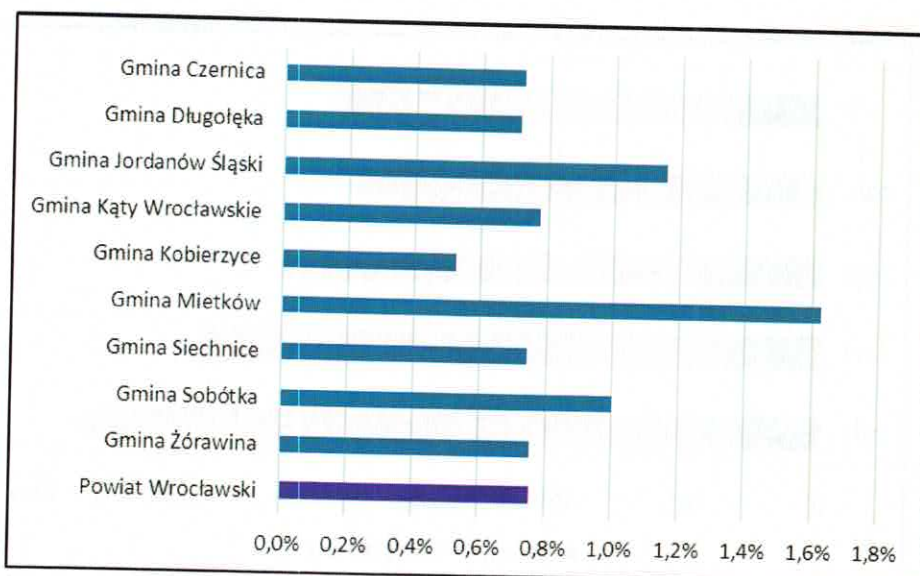
Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Najwięcej orzeczeń o stopniu niepełnosprawności wydawanych było dla mieszkańców największych liczebnie gmin. W 2024 roku najwięcej orzeczeń otrzymali mieszkańcy gmin Długołęka, Kąty Wrocławskie i Siechnice, a najmniej mieszkańcy gmin Jordanów Śląski i Mietków (ryc. 21.). Warto spojrzeć na stosunek liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności do liczby mieszkańców w wieku od 16 lat. Dla Powiatu Wrocławskiego w 2024 roku wyniósł on 0,8%. Najwyższy odsetek odnotowano w gminie Mietków – aż 1,6%. Stosunek liczby wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności do liczby ludności w wieku od 16 lat był dla gminy Mietków najwyższy w całym analizowanym okresie 2020-2024 i systematycznie rósł. Wysoki odsetek notujemy w gminie Jordanów Śląski (1,2%) – tu znaczący wzrost nastąpił w 2024 roku. Najniższy odsetek – 0,5% – dotyczył gminy Kobierzyce (ryc. 22.).

Ryc. 21. Liczba wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności według gmin

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Ryc. 22. Stosunek wydanych orzeczeń o stopniu niepełnosprawności do liczby mieszkańców w wieku od 16 lat

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

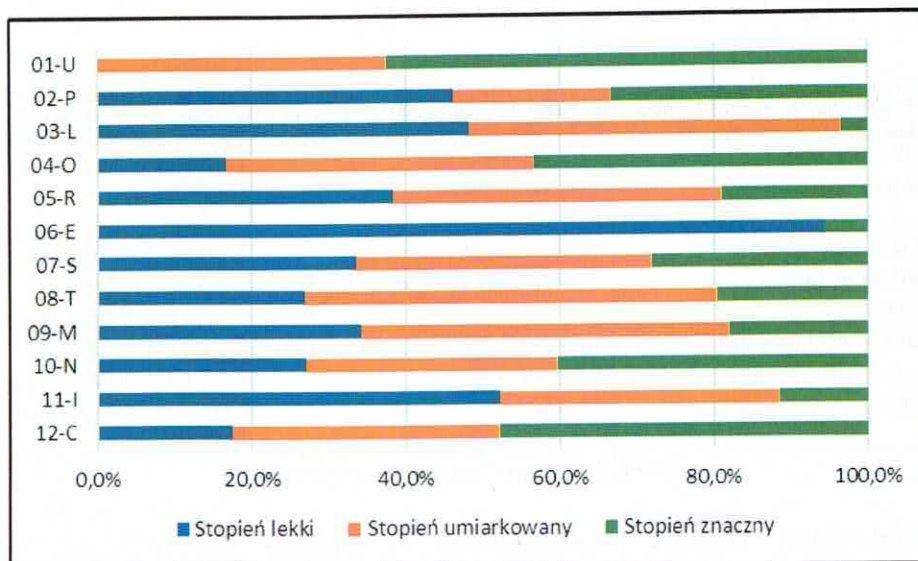
Analiza przyczyn niepełnosprawności wskazywanych w orzeczeniach o stopniu niepełnosprawności pokazuje znaczną odmienność przyczyn niepełnosprawności wśród osób dorosłych i dzieci (por. tabela 2. i 3.). W przypadku osób od 16. roku życia w 2024 roku najczęstszymi przyczynami niepełnosprawności były upośledzenie narządu ruchu, choroby układu oddechowego i krążenia oraz choroby neurologiczne. Najbardziej występowały epilepsja i całościowe zaburzenia rozwojowe (tabela 3.). Wiąże się to z faktem, że większość osób z niepełnosprawnościami to osoby w podeszłym wieku, w którym tego typu choroby występują często.

Analizując przyczyny niepełnosprawności warto zwrócić również uwagę na stopnie niepełnosprawności, bowiem wskazują one na fakt niezdolności do pracy oraz samodzielnej egzystencji i zakres niezbędnej opieki i pomocy ze strony innych. Największy odsetek orzeczeń o znacznym stopniu niepełnosprawności występuje w przypadku upośledzenia umysłowego, całościowych zaburzeń rozwojowych i chorób narządu wzroku. Tutaj również obserwujemy największy odsetek orzeczeń o stopniu umiarkowanym i znacznym łącznie. Większy udział orzeczeń o stopniu znacznym dotyczy również chorób neurologicznych, psychicznych oraz chorób układu oddechowego i krążenia. Z kolei największy udział orzeczeń o lekkim stopniu niepełnosprawności występuje w przypadku epilepsji i tzw. innych schorzeń (11-I) (ryc. 23.).

Tabela 3. Przyczyny niepełnosprawności orzeczone na orzeczeniach o stopniu niepełnosprawności w 2024 roku

Przyczyny niepełnosprawności	Czernica	Długoleka	Jordanów Śląski	Katry Wrocławskie	Kobierzyce	Mietków	Sobótka	Stiegnice	Zórawina	Powiat Wrocławski
01-U	4	1	0	8	5	1	1	6	6	32
02-P	14	53	12	20	8	5	7	10	12	141
03-L	7	9	4	14	8	2	2	8	2	56
04-O	1	8	2	5	3	0	1	8	2	30
05-R	40	59	11	42	36	14	25	47	26	300
06-E	2	4	1	6	0	0	3	0	2	18
07-S	33	57	3	43	20	7	28	45	20	256
08-T	5	17	1	10	4	4	6	5	4	56
09-M	14	32	3	15	12	2	5	22	6	111
10-N	23	49	6	41	18	14	16	37	14	218
11-I	14	24	5	18	11	7	12	12	10	113
12-C	4	5	2	4	1	2	2	3	0	23

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

Ryc. 23. Udział orzeczeń wg stopnia niepełnosprawności w orzeczeniach wskazujących na określone przyczyny niepełnosprawności

Źródło: Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności we Wrocławiu.

1.4. Edukacja dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami

Edukacja dzieci i młodzieży z niepełnosprawnościami opiera się na prawie do wczesnego wspomagania rozwoju dziecka, edukacji w szkołach ogólnodostępnych, integracyjnych lub specjalnych, dostosowanych do indywidualnych potrzeb dzieci i młodzieży. Korzystanie ze wsparcia w systemie edukacji wymaga wydania przez poradnię psychologiczno-pedagogiczną orzeczenia o potrzebie kształcenia specjalnego. Szkoła ma obowiązek zapewnić odpowiednie warunki, sprzęt, specjalistyczne zajęcia i wsparcie, a także edukację domową, w przypadku braku możliwości kształcenia w placówce.

Diagnozę oraz pomoc psychologiczno-pedagogiczną w Powiecie Wrocławskim zapewnia Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych we Wrocławiu obejmujący swoim zasięgiem działania cały Powiat. Poradnia ma główną siedzibę we Wrocławiu, w budynku Starostwa Powiatowego. Tam prowadzone są głównie działania diagnostyczne, natomiast działania terapeutyczne i pomocowe indywidualne i grupowe realizowane są w gabinetach zamiejscowych przez zespoły specjalistów. Gabinety zamiejscowe zlokalizowane są w Czernicy, Kątach Wrocławskich, Kiełczowie, Kobierzycach, Siechnicach, Sobótce i Żórawinie. Umożliwia to łatwiejszy dostęp do terapii.

Za prowadzenie placówek zapewniających edukację specjalną odpowiada samorząd powiatowy. Powiat Wrocławski prowadzi trzy jednostki oświatowe zajmujące się kształceniem specjalnym – informacje zestawiono w tabeli 4.

Tabela. 4. Jednostki sektora edukacji specjalnej prowadzone przez Powiat Wrocławski

Nazwa placówki	Adres	Oferta
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Sobótce	ul. Słoneczna 31 55-050 Sobótka	Branżowa szkoła I stopnia specjalna Szkoła podstawowa specjalna
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich	ul. Michała Drzymały 13 55-080 Kąty Wrocławskie	Szkoła podstawowa specjalna Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy
Zespół Szkół Specjalnych im. św. ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Wierzbicach	ul. Lipowa 44 Wierzbice 55-040 Kobierzyce	Szkoła podstawowa Szkoła podstawowa specjalna Liceum ogólnokształcące specjalne

Źródło: Starostwo Powiatowe we Wrocławiu.

Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Sobótce jest instytucją opiekuńczo-wychowawczą o charakterze resocjalizacyjnym dla dziewcząt. Szkoła realizuje zadania edukacyjne w zakresie szkolnictwa podstawowego i ponadpodstawowego – w zakresie szkoły branżowej w zawodzie krawiec. Internat dysponuje 48 miejscami noclegowymi dla dziewcząt.

Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich prowadzi szkołę podstawową specjalną oraz szkołę specjalną przysposabiającą do pracy, dysponuje też miejscami w internacie. Prowadzi również działalność w zakresie wczesnego wspomagania rozwoju dziecka. W Ośrodku uczą się dzieci i młodzież z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym, z niepełnosprawnościami sprzężonymi oraz autyzmem.

Zespół Szkół Specjalnych im. św. ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Wierzbicach jest placówką przeznaczoną dla dzieci i młodzieży z następującymi problemami zdrowotnymi: mózgowym porażeniem dziecięcym, dystrofią mięśniową, rozszczepem kręgosłupa, wrodzoną łamliwością kości, uszkodzeniami po wypadkach oraz z niepełnosprawnością intelektualną

w stopniu lekkim, umiarkowanym i znacznym. Placówka prowadzi wczesne wspomaganie rozwoju dziecka oraz naukę w zakresie szkoły podstawowej oraz szkoły podstawowej specjalnej, a także liceum ogólnokształcącego dla młodzieży w normie intelektualnej z niepełnosprawnością ruchową i sprzężoną.

Liczba oddziałów i uczniów w placówkach kształcenia specjalnego oraz w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym w Sobótce w ostatnich latach rośnie (tabele 5. i 6.). Wskazuje to na zapotrzebowanie na te formy kształcenia na terenie Powiatu Wrocławskiego.

Tabela. 5. Liczba oddziałów w szkołach realizujących edukację specjalną prowadzonych przez Powiat Wrocławski

Nazwa placówki	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Sobótce	4	4	3	4	3
Szkoła podstawowa specjalna	2	2	1	2	1
Szkoła branżowa I stopnia	2	2	2	2	2
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich	12	12	12	12	14
Szkoła podstawowa specjalna	9	9	10	10	12
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	3	3	2	2	2
Zespół Szkół Specjalnych im. św. ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Wierzbicach	9	9	8	9	10
Szkoła podstawowa specjalna	9	9	8	9	10
Liceum ogólnokształcące specjalne	0	0	0	0	0

Źródło: Starostwo Powiatowe we Wrocławiu (dane opracowane na podstawie raportów Systemu Informacji Oświatowej – odpowiednio wg stanu na dzień 30 września danego roku).

Tabela. 6. Liczba uczniów w szkołach realizujących edukację specjalną prowadzonych przez Powiat Wrocławski

Nazwa placówki	2020/2021	2021/2022	2022/2023	2023/2024	2024/2025
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Sobótce	32	28	37	34	40
Szkoła podstawowa specjalna	16	16	20	11	15
Szkoła branżowa I stopnia	16	12	17	23	25
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich	63	69	73	78	94
Szkoła podstawowa specjalna	52	54	60	66	78
Szkoła specjalna przysposabiająca do pracy	11	15	13	12	16
Zespół Szkół Specjalnych im. św. ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Wierzbicach	45	44	44	56	60
Szkoła podstawowa specjalna	45	44	44	56	60
Liceum ogólnokształcące specjalne	0	0	0	0	0

Źródło: Starostwo Powiatowe we Wrocławiu (dane opracowane na podstawie raportów Systemu Informacji Oświatowej – odpowiednio wg stanu na dzień 30 września danego roku).

Powiat Wrocławski dla realizacji zadań z zakresu edukacji specjalnej zatrudnia znaczącą liczbę kadry pedagogicznej. Zatrudnienie kadry pedagogicznej w Młodzieżowym Ośrodku Wychowawczym obejmuje również wychowawców zatrudnionych w prowadzonych trzech grupach wychowawczych, a placówka funkcjonuje całorocznie. Dodatkowo w Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym w Kątach Wrocławskich oraz w Powiatowym Zespole Szkół nr 1 w Krzyżowicach funkcjonują internaty, w których wychowawcy zapewniają całodobową opiekę od poniedziałku do piątku. Liczba etatów w szkołach realizujących edukację specjalną oraz w Powiatowym Zespole Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych we Wrocławiu w ostatnich latach rosła (tabela 7.).

Tabela. 7. Zatrudnienie kadry pedagogicznej w podmiotach prowadzonych przez Powiat Wrocławski – liczba etatów

Nazwa placówki	2021/2022		2022/2023		2023/2024		2024/2025	
	ES	ES+PW	ES	ES+PW	ES	ES+PW	ES	ES+PW
Młodzieżowy Ośrodek Wychowawczy w Sobótce	22,22	24,81	21,83	24,44	19,50	21,32	20,66	25,70
Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich	29,97	35,34	29,63	36,60	28,33	36,33	32,09	39,68
Zespół Szkół Specjalnych im. św. ks. Zygmunta Gorazdowskiego w Wierzbicach	18,78	20,93	19,10	20,74	19,01	20,73	19,40	22,60
Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych we Wrocławiu	25,50	25,50	29,50	29,50	29	29	30,80	30,80

ES - Liczba etatów subwencyjnych

ES+PW Liczba etatów subwencyjnych z godzinami ponadwymiarowymi

Źródło: Starostwo Powiatowe we Wrocławiu.

Powiat Wrocławski realizuje również Program „Za życiem”. Funkcję powiatowego wiodącego ośrodka koordynacyjno-rehabilitacyjno-opiekuńczego pełni Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich. Placówka świadczy kompleksowe wsparcie dla małych dzieci w wieku do 7 lat, ze szczególnym uwzględnieniem dzieci do 3. roku życia.

1.5. Osoby z niepełnosprawnościami na rynku pracy – rehabilitacja zawodowa

Informacje dotyczące poziomu aktywności zawodowej osób z niepełnosprawnościami nie są dostępne w systemie statystyki publicznej. Możliwe jest jedynie przedstawienie danych odnoszących się do bezrobocia osób z niepełnosprawnościami. Wskazują one, że liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami z terenu Powiatu Wrocławskiego zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrocławiu w latach 2023-2025 wzrosła w porównaniu z okresem 2020-2022. Osoby zarejestrowane jako bezrobotne, to głównie osoby z lekkim stopniem niepełnosprawności w średnim wieku i z niskim wykształceniem, co może im utrudniać podjęcie zatrudnienia (tabela 8.).

Tabela 8. Liczba osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami z terenu Powiatu Wrocławskiego zarejestrowanych w Powiatowym Urzędzie Pracy we Wrocławiu

Wyszczególnienie		31.12. 2020	31.12. 2021	31.12. 2022	31.12. 2023	31.12. 2024	30.06. 2025
Niepełnosprawni bezrobotni ogółem		74	97	87	106	92	108
Płeć	mężczyźni	48	59	46	67	62	65
	kobiety	26	38	41	39	30	43
Stopień niepełnosprawności	znaczny	0	2	1	1	2	2
	umiarkowany	8	14	19	26	22	26
	lekki	66	81	67	79	68	80
Wiek	18-24	3	6	7	5	7	9
	25-34	9	10	7	12	8	14
	35-44	11	18	11	18	14	21
	45-54	10	23	28	27	25	27
	55-59	16	22	19	22	22	26
	60 i więcej lat	16	18	15	22	16	11
Wykształcenie	wyższe	8	7	7	6	4	12
	Policealne i średnie zawodowe	17	23	14	26	18	21
	średnie ogólnokształcące	4	6	7	8	8	6
	zasadnicze zawodowe	25	29	30	34	31	33
	gimnazjalne	1	3	2	3	1	4
	podstawowe i poniżej	19	29	27	29	30	32

Źródło: Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu.

Powiatowy Urząd Pracy dysponował znaczącą liczbą miejsc pracy dla osób z niepełnosprawnościami, zarówno na terenie Powiatu Wrocławskiego, jak i we Wrocławiu. W 2024 roku było to 217 miejsc na terenie Powiatu i 777 na terenie Wrocławia.

Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu realizował wsparcie osób bezrobotnych z niepełnosprawnościami w ramach usług i instrumentów rynku pracy finansowanych z Funduszu Pracy, realizował również Program „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w powiecie wrocławskim oraz powiecie m. Wrocław”, współfinansowany z Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. W 2024 roku ze szkoleń skorzystały dwie osoby z niepełnosprawnościami, a jedna osoba uzyskała środki na podjęcie działalności gospodarczej w ramach Programu „Aktywizacja zawodowa osób bezrobotnych w powiecie wrocławskim oraz powiecie m. Wrocław”. W latach 2020-2023 osoby bezrobotne z niepełnosprawnościami

nie korzystały ze szkoleń oraz ze wsparcia w postaci środków na podjęcie działalności gospodarczej, rolniczej albo działalności w formie spółdzielni socjalnej. W latach 2020-2024 nie udzielono dofinansowania na realizację zadania związanego z wyposażeniem stanowiska pracy dla osoby niepełnosprawnej. W tych zakresach nie były składane wnioski przez osoby z niepełnosprawnościami.

1.6. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami

Poza systemem edukacji oraz instytucjami rynku pracy, które zostały już zaprezentowane, na terenie Powiatu Wrocławskiego znajdują się podmioty, należące głównie do systemu pomocy społecznej, ale także ochrony zdrowia, które świadczą wsparcie osobom z niepełnosprawnościami albo osobom starszym i chorym, w tym również z niepełnosprawnościami. Niektóre zadania realizowane na rzecz mieszkańców Powiatu obsługiwane są przez instytucje miasta Wrocław – dotyczy to wspomnianych już wcześniej - Powiatowego Zespołu ds. Orzekania o Niepełnosprawności i Powiatowego Urzędu Pracy.

Podstawowe działania z zakresu pomocy społecznej i wspierania rodziny realizują ośrodki pomocy społecznej lub centra usług społecznych mieszczące się w każdej gminie. Skorzystać z nich mogą osoby z niepełnosprawnościami w trudnych sytuacjach życiowych, nie tylko związanych z ubóstwem.

Powiat Wrocławski realizuje zadania z zakresu pomocy społecznej oraz wspierania rodziny i pieczy zastępczej, przeciwdziałania przemocy domowej, a także rehabilitacji społecznej osób niepełnosprawnych za pośrednictwem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie.

Na terenie Powiatu Wrocławskiego działają również inne jednostki organizacyjne pomocy społecznej, prowadzone przez Powiat oraz przez organizacje pozarządowe, a także jednostki ochrony zdrowia, realizujące opiekę osób chorych, w tym z niepełnosprawnościami.

Jednostki zajmujące się zadaniami z zakresu pomocy społecznej i wsparcia społecznego dla osób z niepełnosprawnościami zestawiono w tabeli 9.

Tabela 9. Zasoby instytucjonalne pomocy i wsparcia dla osób z niepełnosprawnościami obsługujące mieszkańców Powiatu Wrocławskiego

Jednostka	Adres	Podmiot prowadzący
Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	ul. Kościuszki 131 50-529 Wrocław	Powiat Wrocławski
Powiatowy Zespół ds. Orzekania o Niepełnosprawności	pl. Solidarności 1/3/5 53-661 Wrocław	Miasto Wrocław
Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych	ul. Kościuszki 131 50-529 Wrocław	Powiat Wrocławski
Powiatowy Urząd Pracy we Wrocławiu	Gliniana 20/22 50-525 Wrocław	Miasto Wrocław
Powiatowe Centrum Usług Społecznych im. Św. Jana Pawła II w Kątach Wrocławskich	ul. 1 Maja 43 55-080 Kąty Wrocławskie	Powiat Wrocławski
Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich	ul. 1 Maja 43C 55-080 Kąty Wrocławskie	Powiat Wrocławski
Fila Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Kątach Wrocławskich z siedzibą w Siechnicach	ul. Sienkiewicza 24 55-011 Siechnice	Powiat Wrocławski

Powiatowy Klub Seniora w Kątach Wrocławskich	ul. 1 Maja 43C 55-080 Kąty Wrocławskie	Powiat Wrocławski
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Czernicy	ul. Wrocławska 78 55-003 Czernica	Gmina Czernica
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Długołęce	ul. Wiejska 23 55-095 Długołęka	Gmina Długołęka
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Jordanowie Śląskim	ul. Pocztowa 4 55-065 Jordanów Śląski	Gmina Jordanów Śląski
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kątach Wrocławskich	ul. Nowowiejska 4 55-080 Kąty Wrocławskie	Gmina Kąty Wrocławskie
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Kobierzycach	ul. Wincentego Witosa 18 55-040 Kobierzyce	Gmina Kobierzyce
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Mietkowie	ul. Kolejowa 35/1 55-081 Mietków	Gmina Mietków
Ośrodek Pomocy Społecznej w Sobótce	ul. Strzelców 2/1 55-050 Sobótka	Gmina Sobótka
Centrum Usług Społecznych w Siechnicach	ul. Żernicka 17 55-010 Święta Katarzyna	Gmina Siechnice
Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej w Żórawinie	aleja Niepodległości 15 55-020 Żórawina	Gmina Żórawina
Dzienny Dom Seniora w Tyńcu Małym	ul. Domasławska 10 Tynec Mały 55-040 Kobierzyce	Gmina Kobierzyce
Dom Opieki św. Józefa w Małkowicach	ul. Klasztorna 1 55-080 Małkowice	Caritas Archidiecezji Wrocławskiej
Warsztat Terapii Zajęciowej w Małkowicach	ul. Klasztorna 1 55-080 Małkowice	Caritas Archidiecezji Wrocławskiej
Filia Warsztatu Terapii Zajęciowej w Małkowicach z siedzibą w Dobroszowie Oleśnickim	ul. Portugalska 2 55-095 Dobroszów Oleśnicki	Caritas Archidiecezji Wrocławskiej
Zakład Opiekuńczo-Lecznicy dla dzieci im. Jana Pawła II w Jaszgotle	Jaszgotle 21 55-080 Kąty Wrocławskie	Zgromadzenie Sióstr Maryi Niepokalanej Prowincja Polska
Zakład Opiekuńczo-Lecznicy dla Dzieci w Wierzbicach	ul. Lipowa 44, Wierzbice 55-040 Kobierzyce	Zgromadzenie Sióstr Św. Józefa
Zakład Opiekuńczo-Lecznicy „Słoneczniki” w Świętej Katarzynie	ul. Dąbrowskiego 8 55-010 Święta Katarzyna	Zgromadzenie Sióstr Pasterek od Opatrzności Bożej
Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy w Małkowicach	ul. Klasztorna 1 55-080 Małkowice	Caritas Archidiecezji Wrocławskiej

Źródło: Opracowanie własne.

Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich funkcjonuje od 1 grudnia 2018 roku, jest przeznaczony i odpowiednio dostosowany dla 30 osób z niepełnosprawnością intelektualną, z zaburzeniami psychicznymi oraz wykazujących inne przewlekłe zaburzenia czynności psychicznych. Celem działalności placówki jest wsparcie osób, które z uwagi na swoją niepełnosprawność nie mogą zostać objęte rehabilitacją zawodową. Głównym zadaniem Domu jest podtrzymanie i rozwijanie umiejętności uczestników niezbędnych do możliwie jak najbardziej samodzielnego życia. Na usługi realizowane przez Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy składają się m.in: opieka dzienna, fizjoterapia, terapia zajęciowa, konsultacje psychologiczne i pedagogiczne, żywienia oraz aktywizacja społeczna. W ramach aktywizacji Dom realizuje imprezy okolicznościowe i plenerowe, spotkania, wycieczki i akcje.

W styczniu 2026 roku uruchomiona została Filia Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Kątach Wrocławskich z siedzibą w Siechnicach. Obiekt przeznaczony jest dla

20 osób, z którymi pracowała będzie kilkuosobowa kadra terapeutów i opiekunów. Celem funkcjonowania placówki jest zapewnienie osobom z niepełnosprawnościami oraz zaburzeniami psychicznymi i autyzmem daytimej opieki, poprawy jakości życia oraz samoobsługi we wszystkich obszarach funkcjonowania, zapobieganie izolacji społecznej, w tym umożliwienie integracji ze środowiskiem. Codziennie w ośrodku prowadzone będą zajęcia rehabilitacyjne, ogólnousprawniające, prowadzone będą różne formy terapii zajęciowej, konsultacje i zajęcia ze specjalistami, tj. fizjoterapeutą, terapeutą zajęciowym, pedagogiem, psychologiem, psychoterapeutą, opiekunem medycznym i innymi. Obiekt będzie pełnił funkcję jako placówka wsparcia daytimego dla osób z niepełnosprawnościami typu A, B, C, D.

Powiatowe Centrum Usług Społecznych im. Św. Jana Pawła II w Kątach Wrocławskich powstało 1 stycznia 2018 roku. Centrum zapewnia wspólną obsługę dla trzech placówek opiekuńczo-wychowawczych oraz Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Kątach Wrocławskich, a docelowo również Filii w Siechnicach. Centrum realizuje zadania z zakresu obsługi specjalistycznej, administracyjnej, prawnej, organizacyjnej, kadrowej, informatycznej, finansowej, z zakresu rachunkowości oraz ochrony danych osobowych, zajmuje się również prowadzeniem remontów, bieżącym utrzymaniem obiektów oraz ich niezbędnym wyposażeniem.

Powiatowy Klub Seniora w Kątach Wrocławskich rozpoczął swoją działalność dnia 1 marca 2019 roku i funkcjonuje w strukturze Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu. Działania Klubu skierowane są do osób zamieszkałych na terenie Powiatu Wrocławskiego, które ukończyły 60. rok życia i są nieaktywne zawodowo, również osoby z niepełnosprawnościami, które są w stanie uczestniczyć w zajęciach. Praca Powiatowego Klubu Seniora ukierunkowana jest na motywowanie seniorów do czynności samopomocowych, tworzenie nowych więzi, przeciwdziałanie marginalizacji i rosnącej przepaści międzypokoleniowej oraz w celu podejmowania przez osoby starsze aktywności twórczej, kulturalnej i społecznej. Klub stanowi daytimeną formę wsparcia i liczy 30 miejsc. Zajęcia o charakterze kulturalnym, prozdrowotnym, rekreacyjnym, edukacyjnym i integracyjnym są prowadzone od poniedziałku do piątku w godz. 8.00-16.00. Pobyt i zajęcia realizowane w ramach działalności Klubu są dobrowolne i nieodpłatne.

Na terenie Powiatu Wrocławskiego funkcjonuje dom pomocy społecznej dla osób przewlekle somatycznie chorych – jest to Dom Opieki św. Józefa Caritas Archidiecezji Wrocławskiej w Małkowicach. Dom dysponuje 30 miejscami. Świadczy również usługi pobytu czasowego w ramach opieki wytchnieniowej. Dom funkcjonuje w kompleksie, w którym znajdują się również Warsztat Terapii Zajęciowej i Zakład Pielęgnacyjno-Opiekuńczy prowadzone przez Caritas Archidiecezji Wrocławskiej.

Warsztat Terapii Zajęciowej w Małkowicach wchodzi w skład Centrum Opieki Caritas Archidiecezji Wrocławskiej w Małkowicach. Funkcjonuje od 1 grudnia 2004 roku. Powstał on dzięki współpracy, staraniom i zaangażowaniu Archidiecezji Wrocławskiej, Caritas Polska i Powiatu Wrocławskiego. Warsztat jest pierwszą tego typu placówką w ziemskim Powiecie Wrocławskim. W grudniu 2019 roku powstała filia Warsztatu w Dobroszowie Oleśnickim. Dzięki staraniom władz samorządowych Powiatu Wrocławskiego i gminy Długoleka udostępniony został budynek, dzięki któremu zabezpieczona została opieka dla osób ze wschodniej części Powiatu Wrocławskiego, prowadzona przez Caritas Archidiecezji Wrocławskiej. Warsztat Terapii Zajęciowej jest placówką pobytu daytimego, która ma na celu stworzenie osobom z niepełnosprawnością intelektualną i ruchową możliwości uczestniczenia w rehabilitacji społecznej i zawodowej. Warsztat zapewnia uczestnikom ogólne usprawnianie,

przygotowanie do życia w środowisku społecznym, rozwijanie umiejętności wykonywania czynności życia codziennego, w tym zaradności osobistej, poprawę kondycji fizycznej i psychicznej oraz udział w różnego rodzaju wydarzeniach kulturalnych (konkursach, wycieczkach turystyczno-krajoznawczych, przeglądach tanecznych, wokalnych i teatralnych). Jednym z założeń działalności Warsztatu jest przygotowanie uczestników do podjęcia pracy, poprzez m.in. budowanie pewności siebie, rozwijanie umiejętności wykonywania codziennych czynności, rozwój psychofizycznych sprawności oraz umiejętności zawodowych. Warsztat zapewnia łącznie 40 miejsc w Małkowicach (30 miejsc) oraz w Dobroszowie Oleśnickim (10 miejsc).

Miejsca w instytucjach opiekuńczych i wspierających na terenie Powiatu Wrocławskiego są wykorzystywane, corocznie wydawane są nowe decyzje dotyczące umieszczenia osób w placówkach, co zaprezentowano w tabeli 10.

Tabela 10. Liczba osób z Powiatu Wrocławskiego umieszczonych i przebywających w instytucjach opiekuńczych i wspierających na terenie Powiatu

		2020	2021	2022	2023	2024
Dom Opieki św. Józefa Caritas w Małkowicach	Osoby umieszczone	8	7	6	5	2
	Osoby przebywające	28	28	25	28	24
Dom Opieki św. Józefa Caritas pobyt czasowy w ramach opieki wytchnieniowej	Osoby umieszczone	-	-	24	36	38
	Osoby przebywające	-	-	24	36	38
Powiatowy Klub Seniora w Kątach Wrocławskich	Osoby umieszczone	4	4	10	7	6
	Osoby przebywające	30	32	41	35	33
Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich	Osoby umieszczone	5	6	9	4	5
	Osoby przebywające	24	26	29	29	30
Warsztat Terapii Zajęciowej w Małkowicach i Filia w Dobroszowie Oleśnickim	Osoby umieszczone	8	3	7	9	1
	Osoby przebywające	31	32	37	40	38

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu.

Opiekę leczniczą osobom potrzebującym, w tym osobom z niepełnosprawnościami zapewniają również placówki ochrony zdrowia. Zakład Opiekuńczo-Leczniczy dla dzieci im. Jana Pawła II w Jaskotlu świadczy usługi medyczne, terapeutyczne i rehabilitacyjne. Placówka zapewnia specjalistyczną pomoc dzieciom od urodzenia do 18. roku życia. Do Zakładu Opiekuńczo-Leczniczego w Jaskotlu trafiają dzieci z bardzo różnymi jednostkami chorobowymi np.: mózgowie porażenie dziecięce, wodogłowie, postępujące zaniki mięśni, przepukliny oponowo-rdzeniowe, niedowład kończyn dolnych, zespół FAS, Zespół Downa itp. Zakład Opiekuńczo-Leczniczy dla Dzieci w Wierzbicach udziela kompleksowej opieki medycznej dzieciom i młodzieży z dysfunkcją narządu ruchu, gdy nie kwalifikują się do leczenia szpitalnego. Zakład Opiekuńczo-Leczniczy „Słoneczniki” w Świętej Katarzynie przeznaczony jest dla przewlekle somatycznie chorych kobiet.

Duże znaczenie odgrywają również organizacje pozarządowe wspierające osoby z niepełnosprawnościami. Podkreślić trzeba, że wiele organizacji działających na rzecz osób

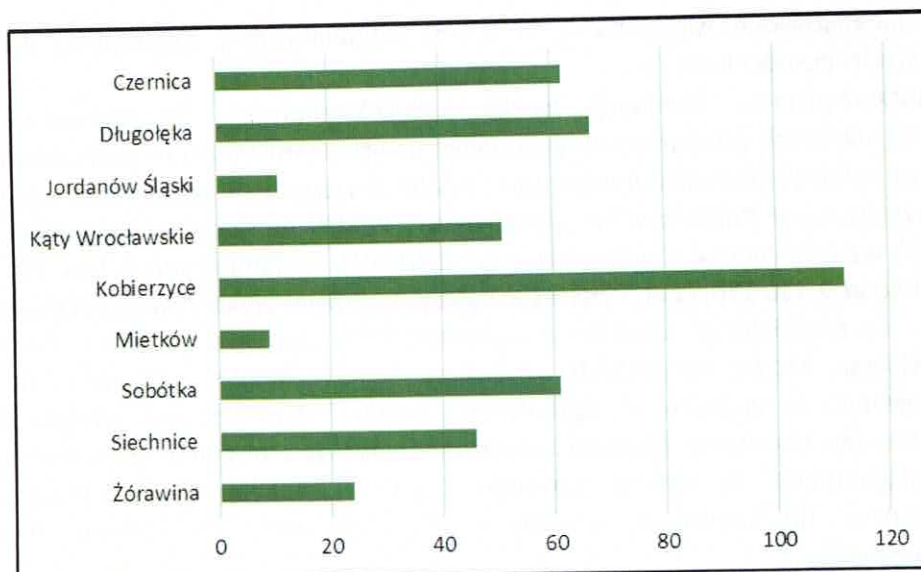
z niepełnosprawnościami funkcjonuje we Wrocławiu i udziela również pomocy osobom spoza Wrocławia. W ostatnich latach Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie współpracowało z następującymi organizacjami pozarządowymi z terenu Powiatu, które działają w zakresie wsparcia osób z niepełnosprawnościami:

- Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”, ul. Drzymały 13, 55-080 Kąty Wrocławskie;
- Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Osób Niepełnosprawnych, ul. Fabryczna 15, 55-011 Siechnice;
- Stowarzyszenie „Krzyś – Byś Kolorowo Żył”, ul. Zwycięstwa 23, 55-080 Kąty Wrocławskie;
- Caritas Archidiecezji Wrocławskiej, ul. Klasztorna 1, 55-080 Małkowice;
- Stowarzyszenie Pomocy Dzieciom i Osobom Niepełnosprawnym „Razem Łatwiej”, ul. Św. Brata Alberta Adama Chmielowskiego 9, 55-003 Czernica;
- Stowarzyszenie Osób Niepełnosprawnych i Chorych „Sonich”, ul. Robotnicza 51, 55-040 Kobierzyce.

1.7. Pomoc społeczna dla osób z niepełnosprawnościami

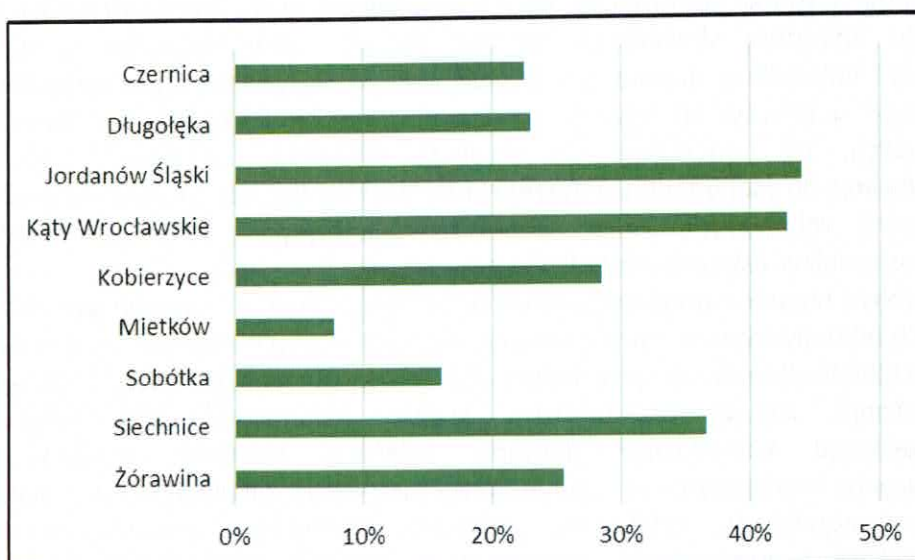
Pomoc społeczna, zgodnie z definicją ustawową, jest instytucją polityki społecznej państwa, która ma na celu umożliwienie osobom i rodzinom przezwyciężanie trudnych sytuacji życiowych, których nie są one w stanie pokonać, wykorzystując własne uprawnienia, zasoby i możliwości. Osoby wymagające wsparcia uzyskują pomoc przede wszystkim w ośrodkach pomocy społecznej, które, w razie potrzeby kierują do innych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej.

Niepełnosprawność należy do jednego z głównych powodów udzielania pomocy społecznej, obok długotrwałych i ciężkich chorób oraz ubóstwa. W 2024 roku z pomocy społecznej korzystały na terenie Powiatu łącznie 1 823 rodziny, w tym 443 rodziny w związku z niepełnosprawnością. Najwięcej rodzin korzystało z pomocy społecznej w związku z niepełnosprawnością w największych gminach (ryc. 24.). Jednocześnie zwrócić należy uwagę na fakt, że udział niepełnosprawności jako powodu korzystania z pomocy społecznej w powodach korzystania z pomocy społecznej ogółem w gminach Powiatu Wrocławskiego był zróżnicowany. Największy odsetek niepełnosprawność stanowiła w gminach Jordanów Śląski, Kąty Wrocławskie i Siechnice (ryc. 25.).

Ryc. 24. Liczba rodzin korzystających z pomocy społecznej w związku z niepełnosprawnością w gminach Powiatu Wrocławskiego w 2024 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej.

Ryc. 25. Udział niepełnosprawności jako powodu korzystania z pomocy społecznej w powodach korzystania z pomocy społecznej ogółem w gminach Powiatu Wrocławskiego w 2024 roku

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych ośrodków pomocy społecznej.

1.8. Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnościami

Działania z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami są realizowane przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu i dofinansowane ze środków Państwowego Funduszu Rehabilitacji Osób Niepełnosprawnych. Główne działania w tym zakresie obejmują:

- dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych;
- dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami;

- dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;
- dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych w związku z indywidualnymi potrzebami osób z niepełnosprawnościami;
- dofinansowanie kosztów tworzenia i działania warsztatów terapii zajęciowej.

Środki przekazywane Powiatowi Wrocławskiemu z PFRON na realizację tych działań w latach 2020-2024 wzrosły niemal dwukrotnie – w 2020 roku wykorzystano 1 511 231,00 zł, zaś w 2024 roku aż 2 936 170,51 zł. Podkreślić należy, że Powiat wykorzystuje fundusze niemalże w 100%. O rozdzieleniu środków na poszczególne zadania decyduje Rada Powiatu Wrocławskiego. Liczba składanych wniosków rośnie. Wiele wniosków nie uzyskuje dofinansowania, ze względu na ograniczone środki finansowe oraz niespełnianie przez wnioskodawców kryteriów. Zdarzają się również wnioski z brakami formalnymi, które nie zostają uzupełnione. W okresie pandemii Covid-19 częściej miały miejsce rezygnacje z przyznanych dofinansowań, szczególnie w odniesieniu do udziału w turnusach rehabilitacyjnych.

Największe środki finansowe przeznaczane są na dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej oraz na dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze. Z dofinansowań, szczególnie w przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze, korzysta najwięcej osób. Dofinansowania te dotyczą najczęściej aparatów słuchowych, protez, obuwia ortopedycznego, ortez, wózków inwalidzkich, balkoników, materacy, poduszek przeciwoleżynowych, pionizatorów, gorsetów korekcyjnych, aparatów do leczenia bezdechu, szkieł okularowych oraz innych środków pomocniczych, np. zbiorników na insulinę, sensorów, cewników, pieluchomajtek. Dofinansowania do zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny dotyczą sprzętu wykorzystywanego w aktywnej rehabilitacji, m.in. łóżek rehabilitacyjnych, rowerów, kombinezonów do elektrostymulacji czy sensorycznych placów zabaw.

Osoby z niepełnosprawnościami korzystać mogą również z dofinansowań do likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych. Dofinansowania do likwidacji barier architektonicznych dotyczą najczęściej przystosowania łazienek, poszerzenia drzwi w mieszkaniu, zakupu podnośników, krzeseł schodowych oraz zakupu sprzętu wspomagającego komunikację (laptopy, telefony, drukarki, słuchawki). Bariery komunikacyjne likwidowane są przede wszystkim przez zakup sprzętu elektronicznego: laptopów, monitorów, telefonów, drukarek, tabletów, myszy, oprogramowania do komunikacji wspomagającej i alternatywnej „Mówik”. Likwidacja barier technicznych z kolei obejmuje zakup podnośników transportowych, podnośników transportowo-kąpielowych, krzesełek schodowych i innych.

Środki PFRON przeznaczane są również na dofinansowanie uczestnictwa w turnusach rehabilitacyjnych. W 2023 roku zadanie to nie było finansowane, zaś w roku 2024 przeznaczono na nie środki znacznie niższe niż w latach 2021-2022.

Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami polega na dofinansowywaniu wniosków organizacji pozarządowych, które realizują działania na rzecz tych osób. Najczęściej są to wycieczki i imprezy o charakterze integracyjnym i okolicznościowym. Wsparcie w ostatnich latach uzyskiwały następujące organizacje pozarządowe: Stowarzyszenie „Pomocna Dłoń”, Stowarzyszenie Emerytów, Rencistów i Osób Niepełnosprawnych z Siechnic oraz Stowarzyszenie „Krzyś – Byś Kolorowo Żył”.

Rehabilitacja społeczna osób z niepełnosprawnościami prowadzona jest również w ramach warsztatów terapii zajęciowej. Na terenie Powiatu Wrocławskiego funkcjonuje,

prowadzony przez Caritas Archidiecezji Wrocławskiej Warsztat Terapii Zajęciowej w Małkowicach wraz z Filią w Dobroszowie Oleśnickim. Przeznaczony jest on dla 40 osób z niepełnosprawnościami, w stosunku do których orzeczono niezdolność do pracy zarobkowej. Warsztat czynny jest od poniedziałku do piątku w godzinach 7.00-15.00 i zapewnia minimum 7 godzin zajęć. Uczestnicy dowożeni są na zajęcia busami. Terapia zajęciowa przebiega zgodnie z indywidualnym programem rehabilitacji i terapii każdego uczestnika. Prowadzona jest w następujących pracowniach: gospodarstwa domowego, plastycznej, dydaktyczno-komputerowej, rękodzieła, modelarskiej (pracownia sezonowa w okresie jesienno-zimowym), ogrodniczej (pracownia sezonowa w okresie wiosenno-letnim) i reedukacji z elementami muzykoterapii. Działalność Warsztatu Terapii Zajęciowej finansowana jest ze środków PFRON i środków własnych Powiatu Wrocławskiego. Powiat Wrocławski pokrywa również częściowo wydatki związane z uczestnictwem mieszkańców Powiatu w warsztatach terapii zajęciowej na terenie innych powiatów – w 2024 roku dotyczyło to 23 osób, z czego 20 we Wrocławiu.

Informacje dotyczące wysokości wydatkowanych środków oraz liczby złożonych i finansowanych wniosków w ramach działań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami zestawiono w tabelach 11. oraz 12.

Tabela 11. Wysokość środków wydatkowanych przez Powiat Wrocławski z PFRON na wsparcie osób z niepełnosprawnościami

	2020	2021	2022	2023	2024
Dofinansowanie do uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	58890,00	149891,00	146156,00	0,00	95494,15
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnością	27780,00	38451,00	56578,00	56999,38	78819,08
Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	443887,00	552904,00	643918,00	824506,40	973381,68
Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych	199999,00	235741,00	289761,00	300000,00	449902,00
Dofinansowanie kosztów działania warsztatów terapii zajęciowej	771675,00	829871,00	1005118,00	1152556,20	1338573,60
Ogółem	1502231,00	1806858,00	2141531,00	2334061,98	2936170,51

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu.

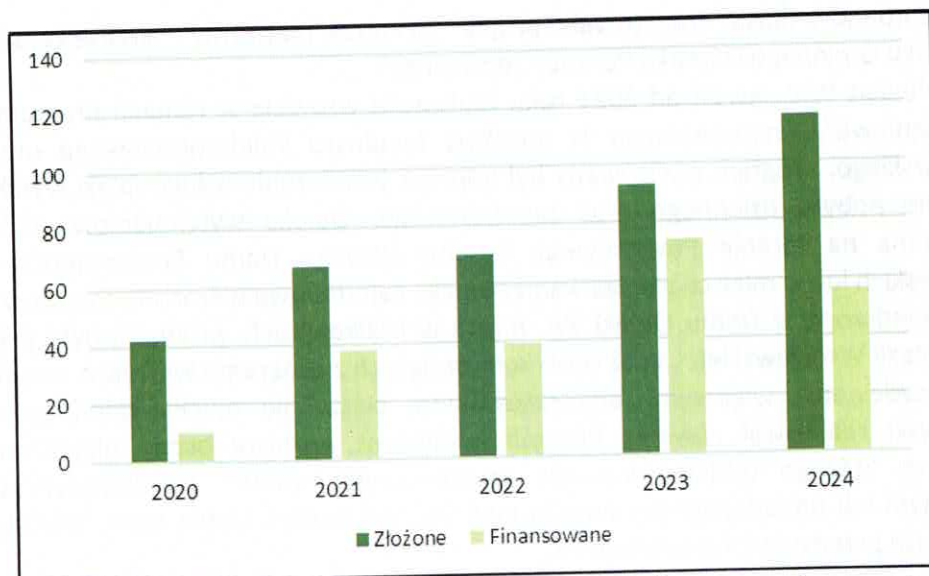
Tabela 12. Liczba osób, które uzyskały wsparcie w zakresie rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim

Działania	Wnioski	2020	2021	2022	2023	2024
Dofinansowanie do środków pomocniczych i przedmiotów ortopedycznych	Złożone	241	249	345	412	400
	Finansowane	155	160	183	303	338
Dofinansowanie do sprzętu rehabilitacyjnego	Złożone	18	14	21	42	56
	Finansowane	11	9	13	14	33
Dofinansowanie do turnusów rehabilitacyjnych dla osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów	Złożone	148	127	152	204	136
	Finansowane	50	109	97	0	26
Dofinansowanie do likwidacji barier architektonicznych	Złożone	22	13	21	30	24
	Finansowane	7	7	6	5	12
Dofinansowanie do likwidacji barier w komunikowaniu	Złożone	27	25	25	66	61
	Finansowane	18	23	10	19	43
Dofinansowanie do likwidacji barier technicznych	Złożone	11	18	26	20	25
	Finansowane	5	16	11	12	18
Dofinansowanie sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami	Złożone	4	4	6	5	4
	Finansowane	4	4	4	5	4

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu.

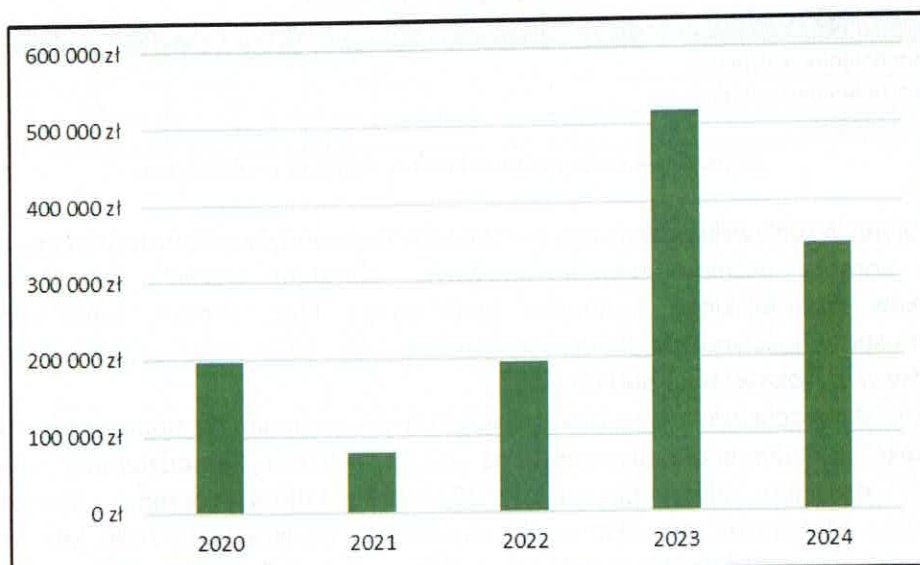
1.9. Programy specjalne wspierające rehabilitację społeczną osób z niepełnosprawnościami

Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu realizuje również programy wspierające osoby z niepełnosprawnościami. Kluczowym w tym obszarze jest program „Aktywny Samorząd” finansowany ze środków PFRON. Program „Aktywny Samorząd” umożliwia uzyskiwanie wsparcia w obszarze likwidacji barier utrudniających aktywizację społeczną i zawodową, co dotyczy barier transportowych, w poruszaniu się, w uczestnictwie w społeczeństwie informacyjnym, barier związanych z koniecznością opieki nad osobą zależną, a także wsparcia w kontynuowaniu rehabilitacji w formie wentylacji domowej. Osobny moduł programu realizuje działania w zakresie pomocy w uzyskaniu wykształcenia na poziomie wyższym. Wnioski w programie „Aktywny Samorząd” w Module I przyjmowane są do 31 sierpnia, zaś w Module II, dotyczącym uzyskiwania wyższego wykształcenia dwa razy w roku. To powoduje, że nie wszystkie wnioski są procedowane w danym roku kalendarzowym, a często przechodzą do finansowania w roku kolejnym. Wiążą się z tym znaczące różnice w wydatkach ponoszonych na program w danym roku, co szczególnie widoczne było w związku z pandemią Covid-19. Jednocześnie zauważyć należy, że liczba składanych i finansowanych wniosków rośnie (zob. ryc. 25. oraz 26.).

Ryc. 25. Wnioski złożone i finansowane w danym roku w ramach programu „Aktywny Samorząd”

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu.

Ryc. 26. Wydatki na program „Aktywny Samorząd” ponoszone przez Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu.

W latach 2020-2023 realizowany był „Program wyrównywania różnic między regionami III” w obszarze likwidacji barier w urzędach, placówkach edukacyjnych lub środowiskowych domach samopomocy w zakresie umożliwienia osobom niepełnosprawnym poruszania się i komunikowania, finansowany ze środków PFRON. W analizowanym okresie ze wsparcia w postaci zakupu samochodu przystosowanego do przewożenia osób z niepełnosprawnością skorzystały Powiatowy Środowiskowy Domu Samopomocy w Kątach Wrocławskich i Warsztat Terapii Zajęciowej w Małkowicach. W Niepublicznym Specjalnym Ośrodku Szkolno-Wychowawczym przy Zakładzie Opiekuńczo-Lecznicznym dla Dzieci w Jaskotlu zrealizowany został projekt „Wymiana windy hydraulicznej na elektryczną”, zaś

gmina Jordanów Śląski zrealizowała projekt „Montaż platformy i krzesetka schodowego w budynku Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej”.

Powiat Wrocławski od 2021 roku realizował wsparcie w ramach Programu „Opieka wytchnieniowa”, finansowanego ze środków Funduszu Solidarnościowego oraz Powiatu Wrocławskiego. Program realizowany był poprzez świadczenie usługi opieki wytchnieniowej w formie pobytu dziennego oraz całodobowego. Opieka wytchnieniowa dzienna była realizowana na terenie Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy w Kątach Wrocławskich lub w miejscu zamieszkania. Opieka całodobowa wdrożona została w 2022 roku i była świadczona w Domu Opieki Św. Józefa w Małkowicach, prowadzonym przez Caritas Archidiecezji Wrocławskiej. Liczba osób korzystających z programu wskazana została w tabeli 48. Zdecydowanie większym zainteresowaniem cieszy się opieka całodobowa. Powiat Wrocławski realizował również Program „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej”, w ramach którego udzielał wsparcia asystenckiego osobom posiadającym orzeczenie o znacznym lub umiarkowanym stopniu niepełnosprawności. Liczbę osób, które skorzystały ze wsparcia przedstawiono w tabeli 13.

Tabela 13. Liczba osób korzystających z opieki i wsparcia w ramach Programu „Opieka Wytchnieniowa” oraz Programu „Asystent osobisty osoby niepełnosprawnej” prowadzonych przez Powiat Wrocławski

Forma wsparcia	2021	2022	2023	2024
Opieka wytchnieniowa dzienna	8	5	5	8
Opieka wytchnieniowa całodobowa	-	24	27	32
Asystentura osobista	3	5	5	-

Źródło: Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu.

Powiat Wrocławski uczestniczy w projekcie Województwa Dolnośląskiego „Dolnośląski program pomocy uczniom niepełnosprawnym „Sprawny Uczeń”, współfinansowanym ze środków Europejskiego Funduszu Społecznego Plus. Projekt umożliwia uczniom z niepełnosprawnościami uzyskanie stypendium. W 2024 roku stypendium otrzymało 35 uczniów w wysokości po 3 500,00 zł.

Powiat Wrocławski bierze również udział w programach „Samodzielność – Aktywność – Mobilność” mieszkanie dla absolwenta na lata 2022-2026 i „Samodzielność – Aktywność – Mobilność” dostępne mieszkanie na lata 2022-2026. Celem Programu „Samodzielność – Aktywność – Mobilność” mieszkanie dla absolwenta na lata 2022-2026 jest zapewnienie beneficjentom samodzielnych mieszkań, zaś programu „Samodzielność – Aktywność – Mobilność” dostępne mieszkanie na lata 2022-2026 zapewnienie mieszkania wolnego od barier architektonicznych.

Powiat realizował również inne programy wspierające osoby z niepełnosprawnościami - Program „Pomoc obywatelom Ukrainy z niepełnosprawnością” oraz „Program aktywizacji społecznej poprzez rehabilitację osób ze znacznym stopniem niepełnosprawności - pilotaż z udziałem Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie we Wrocławiu” w ramach współpracy z Ośrodkiem Profilaktyki i Rehabilitacji – „CREATOR Sp. z o. o.” finansowany w ramach NFZ.

1.10. Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych

Realizację działań w zakresie rehabilitacji społecznej i zawodowej osób z niepełnosprawnościami wspiera Powiatowa Społeczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych, która jest organem opiniodawczo-doradczym Starosty Powiatu Wrocławskiego.

Do zakresu działalności Rady należy:

- inspirowanie przedsięwzięć zmierzających do integracji zawodowej i społecznej osób niepełnosprawnych oraz realizacji praw osób niepełnosprawnych;
- opiniowanie projektu Powiatowego Programu Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych;
- ocena realizacji Powiatowego Programu Działań Na Rzecz Osób Niepełnosprawnych;
- opiniowanie projektów uchwał i programów przyjmowanych przez Radę Powiatu Wrocławskiego pod kątem ich skutków dla osób niepełnosprawnych.

Rada składa się z 5 członków, którzy powoływani są spośród przedstawicieli działających na terenie Powiatu Wrocławskiego, organizacji pozarządowych i fundacji oraz przedstawicieli jednostek samorządu terytorialnego. W kadencji 2020-2024 członkami Rady były następujące osoby:

- Marcin Seretny – Przewodniczący Rady – Kierownik Warsztatu Terapii Zajęciowej Caritas Archidiecezji Wrocławskiej w Małkowicach, Dyrektor Domu Opieki św. Józefa Caritas Archidiecezji Wrocławskiej w Małkowicach;
- Ewa Walerzak – Wiceprzewodnicząca Rady – Prezes Stowarzyszenia „KRZYŚ – Być Kolorowo Żył” z Kątów Wrocławskich;
- Piotr Duszeńko – Sekretarz – Pełnomocnik Wójta ds. Społecznych Gminy Długołęka;
- Joanna Bryłkowska-Hehn – Członek – Kierownik Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Siechnicach;
- Ryszard Kuczyński – Członek – Wiceprzewodniczący Polskiego Towarzystwa Stwardnienia Rozsianego Oddział Dolnośląski.

Z kolei skład Rady w kadencji 2025-2028 tworzą:

- Aneta Towarnicka – Przewodnicząca Rady – przedstawiciel Stowarzyszenia „KRZYŚ – Być Kolorowo Żył” z Kątów Wrocławskich (do listopada 2025 r. Wiceprzewodnicząca Rady);
- Ryszard Kuczyński – Wiceprzewodniczący Rady – przedstawiciel Polskiego Towarzystwa Stwardnienia Rozsianego Oddz. Dolnośląski we Wrocławiu (do listopada 2025 r. Przewodniczący Rady);
- Grażyna Szymańska – Sekretarz – przedstawiciel Stowarzyszenia Wspierania Inicjatyw Lokalnych w Sobótce;
- Urszula Stępak – Członek – przedstawiciel Oddziału Rejonowego Polskiego Związku Emerytów, Rencistów i Inwalidów w Katakach Wrocławskich;
- Patrycja Kobak – Członek – przedstawiciel Gminnego Ośrodka Pomocy Społecznej w Czernicy.

1.11. Najważniejsze problemy osób z niepełnosprawnościami

Na podstawie diagnozy realizowanej dla potrzeb *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wrocławskiego na lata 2026-2030*, w tym zrealizowanych spotkań i badań ankietowych wskazać należy, że do kluczowych problemów osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin zaliczyć należy następujące problemy:

- dostępność przestrzeni publicznych i instytucji publicznych;
- bariery architektoniczne w miejscu zamieszkania;
- bariery w komunikowaniu i techniczne;
- niedostateczne zaopatrzenie w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze;
- ograniczone możliwości rehabilitacji medycznej, społecznej i zawodowej;
- ograniczone wsparcie opiekuńcze, nadmierne obciążenie rodzin opieką;
- trudności w dostępie do diagnostyki i określenia specjalnych potrzeb w zakresie edukacji;
- ograniczone możliwości uzyskiwania wykształcenia, szczególnie wykształcenia wyższego;
- trudności w samodzielnym funkcjonowaniu, ograniczone wsparcie asystenckie;
- ograniczone wsparcie w środowisku lokalnym;
- ograniczony dostęp do kultury, sportu, rekreacji i turystyki;
- osamotnienie i izolacja społeczna osób z niepełnosprawnościami;
- zbyt małe środki finansowe na dofinansowanie zadań z zakresu rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami.
- ograniczony dostęp do informacji o ofercie dla osób z niepełnosprawnościami;
- niewielka świadomość społeczna dotycząca funkcjonowania i potrzeb osób z niepełnosprawnościami.

2. Program działań na lata 2026-2030

2.1. Obszary oddziaływań

Zgodnie z art. 35a ustawy z dnia 27 sierpnia 1997 r. o rehabilitacji zawodowej i społecznej oraz zatrudnianiu osób niepełnosprawnych opracowany *Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030* projektuje działania

w zakresie:

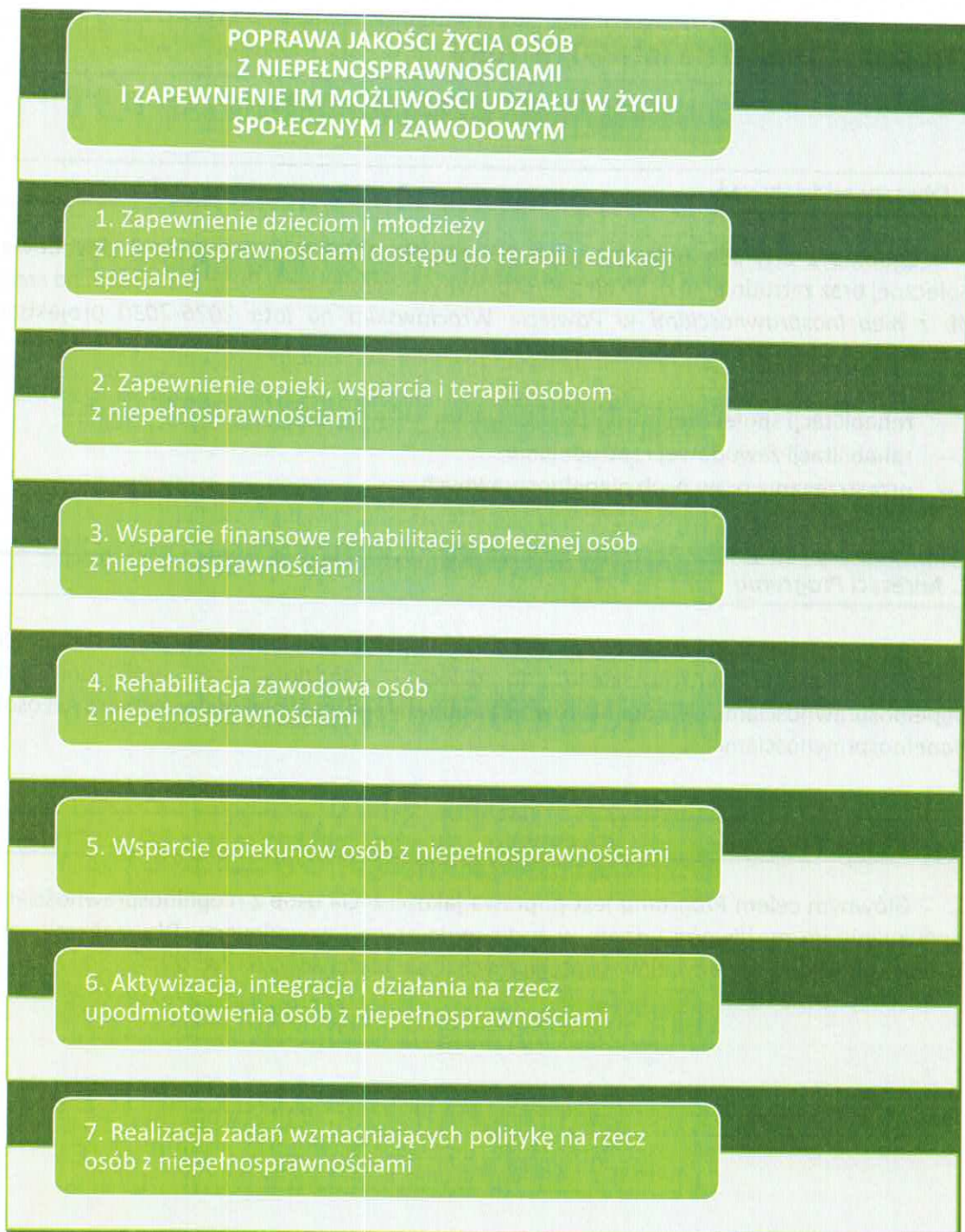
- rehabilitacji społecznej;
- rehabilitacji zawodowej i zatrudniania;
- przestrzegania praw osób niepełnosprawnych.

2.2. Adresaci Programu

Program skierowany jest do osób z niepełnosprawnościami zamieszkujących na terenie Powiatu Wrocławskiego, do dzieci i młodzieży oraz osób dorosłych z niepełnosprawnościami. Uwzględnia również potrzeby rodzin i opiekunów faktycznych osób z niepełnosprawnościami.

2.3. Cele Programu

Głównym celem *Programu* jest poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami i zapewnienie im możliwości udziału w życiu społecznym i zawodowym. Dla realizacji celu głównego określono siedem celów strategicznych. Cele zestawiono na ryc. 27.

Ryc. 827. Cele Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030

Źródło: Opracowanie własne.

2.4. Zadania, realizatorzy i wskaźniki realizacji zadań

Głównym celem Programu jest poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami i zapewnieniem im możliwości udziału w życiu społecznym i zawodowym. Głównym koordynatorem i realizatorem Programu jest Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie. W realizację Programu zaangażowane będą również między innymi podmioty edukacyjne oraz jednostki organizacyjne pomocy społecznej, w tym podmioty zajmujące się wsparciem i opieką nad osobami z niepełnosprawnościami. Dla realizacji celu głównego sformułowano cele strategiczne i zadania. Dla każdego zadania określono realizatorów, źródła finansowania oraz wskaźniki realizacji zadań. Zadania zaplanowane w Programie będą realizowane w trybie ciągłym, adekwatnie do bieżących potrzeb. Cele, zadania, realizatorów, źródła finansowania i wskaźniki realizacji zadań Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030 zestawiono w tabeli 14.

Tabela 14. Cele, zadania, realizatorów, źródła finansowania i wskaźniki realizacji zadań Programu działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030

Cele	Zadania	Źródła finansowania	Realizatorzy	Wskaźniki realizacji zadań
1. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami dostępu do terapii i edukacji specjalnej	1.1. Realizacja wsparcia koordynacyjnego, rehabilitacyjnego i opiekuńczego w ramach Programu „Za Życiem”	Dotacja w ramach Programu „Za Życiem”	Specjalny Ośrodek Szkolno-Wychowawczy w Kątach Wrocławskich	Liczba dzieci objętych programem
	1.2. Diagnoza i określanie specjalnych potrzeb dzieci i młodzieży w Powiatowym Zespole Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Powiatowy Zespół Poradni Psychologiczno-Pedagogicznych	Liczba orzeczeń o potrzebie kształcenia specjalnego
	1.3. Realizacja zadań w zakresie wczesnego wspomaganie rozwoju i edukacji specjalnej	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Placówki edukacji specjalnej	Liczba dzieci objętych wczesnym wspomaganie rozwoju Liczba dzieci objętych edukacją specjalną
	1.4. Zapewnienie dzieciom i młodzieży z niepełnosprawnościami	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Placówki edukacji specjalnej prowadzące internaty	Liczba dzieci zamieszkujących w internacie

	dostęp do edukacji poprzez możliwość korzystania z internatu	PFRON, Budżet Powiatu Wrocławskiego	Warsztaty Terapii Zajęciowej w Małkowicach i Filia w Dobroszowie Oleśnickim prowadzone przez Caritas Archidiecezji Wrocławskiej	Liczba osób korzystających z Warsztatów Terapii Zajęciowej	
2. Zapewnienie opieki, wsparcia i terapii osobom z niepełnosprawnościami	2.1. Zapewnienie dostępności terapii w ramach Warsztatów Terapii Zajęciowej	Dotacja z budżetu państwa, budżet Powiatu Wrocławskiego	Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich i Filia w Siechnicach	Liczba osób korzystających z Powiatowego Środowiskowego Domu Samopomocy	
	2.2. Zapewnienie opieki, wsparcia i terapii w Środowiskowym Domu Samopomocy	Fundusz Solidarnościowy, budżet Powiatu Wrocławskiego, środki pozyskane w ramach projektów	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba osób korzystających z asystentury	
	2.3. Zapewnienie usług asystentury osobistej				
	2.4. Zapewnienie opieki całodobowej w domach pomocy społecznej	Budżet Powiatu Wrocławskiego, budżety gmin kierujących do DPS, środki beneficjentów i ich rodzin	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Dom Opieki św. Józefa w Małkowicach	Liczba osób z niepełnosprawnościami objęta opieką w Domu Opieki św. Józefa	
	3.1. Dofinansowanie do uczestnictwa osób z niepełnosprawnościami i ich opiekunów w turnusach rehabilitacyjnych	PFRON	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	
3. Wsparcie finansowe rehabilitacji społecznej osób z niepełnosprawnościami	3.2. Dofinansowanie zaopatrzenia w sprzęt rehabilitacyjny, przedmioty ortopedyczne i środki pomocnicze	PFRON	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie	

	<p>3.3. Dofinansowanie likwidacji barier architektonicznych, w komunikowaniu się i technicznych</p> <p>3.4. Dofinansowanie zadań z zakresu sportu, kultury, rekreacji i turystyki osób z niepełnosprawnościami</p> <p>3.5. Realizacja programów specjalnych wspierających rehabilitację społeczną osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>PFRON</p> <p>PFRON, środki organizacji pozarządowych, środki pozyskane w ramach projektów</p> <p>PFRON</p>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie</p> <p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe</p> <p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie</p>	<p>Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie</p> <p>Liczba organizacji otrzymujących dofinansowanie na realizację zadań Wysokość środków finansowych przeznaczonych na dofinansowanie zadań</p> <p>Liczba realizowanych programów Liczba osób objętych wsparciem w ramach programów</p> <p>Liczba osób korzystających ze szkoleń</p> <p>Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie</p> <p>Liczba dofinansowanych stanowisk pracy</p> <p>Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej</p>
<p>4. Rehabilitacja zawodowa osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>4.1. Zapewnianie dostępu do szkoleń dla osób z niepełnosprawnościami</p> <p>4.2. Dofinansowanie podjęcia działalności gospodarczej, rolniczej lub działalności w formie spółdzielni socjalnej</p> <p>4.3. Wyposażenie stanowisk pracy dla osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>PFRON</p> <p>PFRON</p> <p>PFRON</p>	<p>Powiatowy Urząd Pracy, instytucje szkoleniowe</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy</p> <p>Powiatowy Urząd Pracy, pracodawcy</p>	<p>Liczba osób, które uzyskały dofinansowanie</p> <p>Liczba dofinansowanych stanowisk pracy</p> <p>Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej</p>
<p>5. Wsparcie opiekunów osób z niepełnosprawnościami</p>	<p>5.1. Zapewnienie opieki wytchnieniowej dziennej</p>	<p>Fundusz Solidarnościowy, budżet Powiatu Wrocławskiego, środki pozyskane w ramach projektów</p>	<p>Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Powiatowy Środowiskowy Dom Samopomocy w Kątach Wrocławskich i Filia w Siechnicach</p>	<p>Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej</p>

6. Aktywizacja, integracja i działania na rzecz upodmiotowienia osób z niepełnosprawnościami	5.2. Zapewnienie opieki wytchnieniowej całodobowej	Fundusz Solidarnościowy, budżet Powiatu Wrocławskiego, środki pozyskane w ramach projektów	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Dom Opieki św. Józefa w Małkowicach	Liczba osób korzystających z opieki wytchnieniowej całodobowej
6.1. Wsparcie realizacji polityki powiatowej na rzecz osób z niepełnosprawnościami w ramach działalności Powiatowej Spolecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych	6.1. Wsparcie realizacji polityki powiatowej na rzecz osób z niepełnosprawnościami w ramach działalności Powiatowej Spolecznej Rady ds. Osób Niepełnosprawnych	Budżet Powiatu Wrocławskiego	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego we Wrocławiu, Powiatowa Spoleczna Rada ds. Osób Niepełnosprawnych	Liczba spotkań Rady Liczba wydanych opinii Liczba inicjatyw zgłoszonych przez Radę
6.2. Realizacja przedsięwzięć w zakresie aktywizacji i integracji osób z niepełnosprawnościami	6.2. Realizacja przedsięwzięć w zakresie aktywizacji i integracji osób z niepełnosprawnościami	Budżet Powiatu Wrocławskiego, środki pozyskane w ramach projektów, środki organizacji pozarządowych	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego we Wrocławiu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	Liczba zrealizowanych działań
6.3. Wsparcie informacyjne osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin	6.3. Wsparcie informacyjne osób z niepełnosprawnościami i ich rodzin	Budżet Powiatu Wrocławskiego, środki pozyskane w ramach projektów	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego we Wrocławiu, Wydział Promocji Starostwa Powiatowego we Wrocławiu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, organizacje pozarządowe	Liczba zrealizowanych działań informacyjnych
6.4. Realizacja inicjatyw zwiększających świadomość dotyczącą osób z niepełnosprawnościami i ich praw	6.4. Realizacja inicjatyw zwiększających świadomość dotyczącą osób z niepełnosprawnościami i ich praw	Budżet Powiatu Wrocławskiego, środki pozyskane w ramach projektów	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego we Wrocławiu, Wydział Promocji Starostwa Powiatowego we Wrocławiu,	Liczba zrealizowanych działań

7. Realizacja zadań wzmacniających politykę na rzecz osób z niepełnosprawnościami	7.1. Zlecenie organizacjom pozarządowym realizacji zadań w zakresie terapii, wsparcia i aktywizacji osób z niepełnosprawnościami	Budżet Powiatu Wroclawskiego	Wydział Zdrowia i Spraw Społecznych Starostwa Powiatowego we Wrocławiu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba organizacji, które uzyskały dotacje w trybie konkursowym Liczba organizacji, które uzyskały dotacje w trybie art. 19a ustawy z dnia 24 kwietnia 2003 r. o działalności pożytku publicznego i wolontariacie, Środki finansowe przeznaczone na realizację zadań przez organizacje pozarządowe
7.2. Udzielanie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami przez PCPR	7.2. Udzielanie wsparcia osobom z niepełnosprawnościami przez PCPR	Budżet Powiatu Wroclawskiego	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba osób z niepełnosprawnościami korzystających z usług PCPR	
7.3. Realizacja działań w zakresie zapewniania dostępności instytucji powiatowych osobom z niepełnosprawnościami	7.3. Realizacja działań w zakresie zapewniania dostępności instytucji powiatowych osobom z niepełnosprawnościami	Budżet Powiatu Wroclawskiego, środki pozyskane w ramach projektów	Wydział Funduszy Zewnętrznych Starostwa Powiatowego we Wrocławiu, Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie	Liczba instytucji, w których wdrażane są działania w zakresie dostępności	
7.4 Współpraca powiatowych i gminnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w celu wzmocnienia polityki na rzecz osób z niepełnosprawnościami	7.4 Współpraca powiatowych i gminnych jednostek organizacyjnych pomocy społecznej w celu wzmocnienia polityki na rzecz osób z niepełnosprawnościami	Budżet Powiatu Wroclawskiego, środki pozyskane w ramach projektów	Powiatowe Centrum Pomocy Rodzinie, Gminne Ośrodki Pomocy Społecznej/Centrum Usług Społecznych działające na terenie Powiatu Wroclawskiego	Liczba jednostek współpracujących z PCPR	

Źródło: Opracowanie własne.

2.5. Zgodność Programu z dokumentami wyższej rangi

Cele strategiczne projektowane w *Programie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030* są zgodne z założeniami *Strategii Rozwiązywania Problemów Społecznych Powiatu Wrocławskiego na lata 2026-2030* oraz dokumentami strategicznymi wyższej rangi. Cele Programu wpisują się w politykę wsparcia osób z niepełnosprawnościami zaprojektowaną w następujących dokumentach strategicznych:

- *Strategii na rzecz Osób z Niepełnosprawnościami 2021-2030*;
- *Strategii rozwoju usług społecznych, polityka publiczna do roku 2030 (z perspektywą do 2035 r.)*;
- *Dolnośląskiej Strategii Integracji Społecznej na lata 2021-2030*;
- *Regionalnym Planie Rozwoju Usług Społecznych i Deinstytucjonalizacji dla Województwa Dolnośląskiego na lata 2025-2027*.

2.6. Monitoring i ewaluacja

Realizacja celów i zadań określonych w *Programie działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030* będzie monitorowana w trybie ciągłym. Do monitorowania Programu wykorzystywane będą informacje dotyczące realizacji zadań, w tym wskaźniki określone w dokumencie. Ocena realizacji Programu dokonywana będzie po zakończeniu roku kalendarzowego i przedstawiana Radzie Powiatu Wrocławskiego oraz Powiatowej Społecznej Radzie ds. Osób Niepełnosprawnych w sprawozdaniu z działalności Powiatowego Centrum Pomocy Rodzinie roku następnego, a następnie przekazywana Wojewodzie Dolnośląskiemu.

Podsumowanie

Program działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami w Powiecie Wrocławskim na lata 2026-2030 jest kluczowym dokumentem strategicznym Powiatu Wrocławskiego w obszarze działań na rzecz osób z niepełnosprawnościami, którego celem jest poprawa jakości życia osób z niepełnosprawnościami i zapewnienie im możliwości udziału w życiu społecznym i zawodowym.

Program wyznacza kierunki działań i zadania w zakresie realizacji polityki Powiatu Wrocławskiego w odniesieniu do osób z niepełnosprawnościami. Zadania określone w *Programie* mają wspierać zarówno osoby z niepełnosprawnościami, jak i ich rodziny oraz opiekunów. Kluczowe obszary oddziaływań obejmują zapewnienie rehabilitacji społecznej i zawodowej oraz zatrudnienia osobom z niepełnosprawnościami, a także realizację różnorodnych działań zmierzających do zapewniania przestrzegania praw osób z niepełnosprawnościami między innymi poprzez zwiększanie dostępności, integracji osób z niepełnosprawnościami w społeczności lokalnej, uwrażliwiania mieszkańców oraz pracowników instytucji publicznych na problemy i potrzeby osób z niepełnosprawnościami i budowanie przyjaznego osobom z niepełnosprawnościami klimatu.